

Constitució espanyola

TEXT CONSOLIDAT

Vigència 17/02/2024 -

La Nació espanyola, amb el desig d'establir la justícia, la llibertat i la seguretat i de promoure el bé de tots els qui la integren, en ús de la seva sobirania, proclama la voluntat de:

Garantir la convivència democràtica dins la Constitució i les lleis de conformitat amb un ordre econòmic i social just.

Consolidar un Estat de Dret que asseguri l'imperi de la Llei com a expressió de la voluntat popular.

Protegir tots els espanyols i els pobles d'Espanya en l'exercici dels drets humans, les seves cultures i tradicions, llengües i institucions.

Promoure el progrés de la cultura i de l'economia per tal d'assegurar a tothom una qualitat de vida digna.

Establir una societat democràtica avançada, i

Col·laborar a l'enfortiment d'unes relacions pacífiques i de cooperació eficaç entre tots els pobles de la Terra.

En conseqüència, les Corts aproven i el poble espanyol ratifica la següent

CONSTITUCIÓ

Títol Preliminar

Article 1

1. Espanya es constitueix en un Estat social i democràtic de Dret, que propugna com a valors superiors del seu ordenament jurídic la llibertat, la justícia, la igualtat i el pluralisme polític.
2. La sobirania nacional resideix en el poble espanyol, del qual emanen els poders de l'Estat.
3. La forma política de l'Estat espanyol és la Monarquia parlamentària.

Article 2

La Constitució es fonamenta en la indissoluble unitat de la Nació espanyola, pàtria comuna i indivisible de tots els espanyols, i reconeix i garanteix el dret a l'autonomia de les nacionalitats i de les regions que la integren i la solidaritat entre totes elles.

Article 3

1. El castellà és la llengua espanyola oficial de l'Estat. Tots els espanyols tenen el deure de conèixer-la i el

dret d'usar-la.

2. Les altres llengües espanyoles seran també oficials en les respectives Comunitats Autònomes d'acord amb els seus Estatuts.
3. La riquesa de les diferents modalitats lingüístiques d'Espanya és un patrimoni cultural que serà objecte d'especial respecte i protecció.

Article 4

1. La bandera d'Espanya és formada per tres franges horitzontals, vermella, groga i vermella; la groga és de doble amplada que la de cadascuna de les vermelles.
2. Els Estatuts podran reconèixer banderes i ensenyes pròpies de les Comunitats Autònomes. Aquestes s'utilitzaran juntament amb la bandera d'Espanya en els seus edificis públics i en els seus actes oficials.

Article 5

La capital de l'Estat és la vila de Madrid.

Article 6

Els partits polítics expressen el pluralisme polític, concorren a la formació i a la manifestació de la voluntat popular i són instrument fonamental per a la participació política. Podran ser creats i exerciran la seva activitat lliurement dins el respecte a la Constitució i a la Llei. L'estructura interna i el funcionament hauran de ser democràtics.

Article 7

Els sindicats de treballadors i les associacions empresarials contribueixen a la defensa i a la promoció dels interessos econòmics i socials que els són propis. Podran ser creats i exerciran la seva activitat lliurement dins el respecte a la Constitució i a la Llei. L'estructura interna i el funcionament hauran de ser democràtics.

Article 8

1. Les Forces Armades, constituïdes per l'Exèrcit de Terra, l'Armada i l'Exèrcit de l'Aire, tenen com a missió garantir la sobirania i la independència d'Espanya, defensar-ne la integritat territorial i l'ordenament constitucional.
2. Una Llei orgànica regularà les bases de l'organització militar de conformitat amb els principis de la present Constitució.

Article 9

1. Els ciutadans i els poders públics resten subjectes a la Constitució i a la resta de l'ordenament jurídic.
2. Correspon als poders públics de promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguin reals i efectives; remoure els obstacles que n'impedeixin o en dificultin la plenitud i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social.
3. La Constitució garanteix el principi de legalitat, la jerarquia normativa, la publicitat de les normes, la

irretroactivitat de les disposicions sancionadores no favorables o restrictives de drets individuals, la seguretat jurídica, la responsabilitat i la interdicció de l'arbitrarietat dels poders públics.

Títol primer

Dels drets i dels deures fonamentals

Article 10

1. La dignitat de la persona, els drets inviolables que li són inherents, el lliure desenvolupament de la personalitat, el respecte a la llei i als drets dels altres són fonament de l'ordre polític i de la pau social.
2. Les normes relatives als drets fonamentals i a les llibertats que la Constitució reconeix s'interpretaran de conformitat amb la Declaració Universal de Drets Humans i els tractats i els acords internacionals sobre aquestes matèries ratificats per Espanya.

Capítol I

Dels espanyols i dels estrangers

Article 11

1. La nacionalitat espanyola s'adquireix, es conserva i es perd d'acord amb el que la llei estableix.
2. Cap espanyol d'origen no podrà ser privat de la seva nacionalitat.
3. L'Estat podrà concertar tractats de doble nacionalitat amb els països iberoamericans o amb aquells que hagin tingut o tinguin una vinculació particular amb Espanya. En aquests països, encara que no reconeguin als seus ciutadans un dret recíproc, els espanyols podran naturalitzar-s'hi sense perdre la nacionalitat d'origen.

Article 12

Els espanyols són majors d'edat als divuit anys.

Article 13

1. Els estrangers gaudiran a Espanya de les llibertats públiques que garanteix el Títol present en els termes que estableixin els tractats i la llei.
2. Només els espanyols seran titulars dels drets reconeguts en l'article 23, llevat d'allò que, amb criteris de reciprocitat, fos establert per tractat o per llei per al dret de sufragi actiu i passiu en les eleccions municipals.
3. L'extradició només es concedirà en compliment d'un tractat o de la llei, d'acord amb el principi de reciprocitat. Resten exclosos de l'extradició els delictes polítics i no seran considerats com a tals els actes de terrorisme.
4. La llei establirà els termes en què els ciutadans d'altres països i els apàtrides podran gaudir del dret d'asil a Espanya.

Capítol II

Drets i llibertats

Article 14

Els espanyols són iguals davant la llei, sense que pugui prevaler cap discriminació per raó de naixença, raça, sexe, religió, opinió o qualsevol altra condició o circumstància personal o social.

Secció primera

Dels drets fonamentals i de les llibertats públiques

Article 15

Tothom té dret a la vida i a la integritat física i moral, sense que, en cap cas, ningú no pugui ser sotmès a tortura ni a penes o tractes inhumans o degradants. Resta abolida la pena de mort, llevat d'allò que puguin disposar les lleis penals militars per a temps de guerra.

Article 16

1. Es garanteix la llibertat ideològica, religiosa i de culte dels individus i de les comunitats sense cap més limitació, en les seves manifestacions, que la necessària per al manteniment de l'ordre públic protegit per la llei.
2. Ningú podrà ser obligat a declarar quant a la seva ideologia, religió o creences.
3. Cap confessió tindrà caràcter estatal. Els poders públics tindran en compte les creences religioses de la societat espanyola i mantindran les conseqüents relacions de cooperació amb l'Església Catòlica i les altres confessions.

Article 17

1. Tota persona té dret a la llibertat i a la seguretat. Ningú podrà ser privat de la seva llibertat, sinó amb l'observança del que estableix aquest article i en els casos i en la forma previstos en la llei.
2. La detenció preventiva no podrà durar més temps del que sigui estrictament necessari per a fer les indagacions per tal d'aclarir els fets i, en qualsevol cas, dins el termini màxim de setanta-dues hores, el detingut haurà de ser posat en llibertat o a disposició de l'autoritat judicial.
3. Tota persona detinguda ha de ser informada immediatament i de manera que li sigui comprensible, dels seus drets i de les raons de la detenció, i no podrà ser obligada a declarar. Es garanteix l'assistència d'advocat al detingut en les diligències policials i judicials, en els termes que la llei estableixi.
4. La llei regularà un procediment d'"habeas corpus" per tal de posar immediatament a disposició judicial tota persona detinguda il·legalment. També es determinarà per llei el termini màxim de durada de la presó provisional.

Article 18

1. Es garanteix el dret a l'honor, a la intimitat personal i familiar i a la pròpia imatge.
2. El domicili és inviolable. No s'hi podrà entrar ni fer-hi cap escorcoll sense el consentiment del titular o sense resolució judicial, llevat del cas de delictes flagrants.
3. Es garanteix el secret de les comunicacions i, especialment, de les postals, telegràfiques i telefòniques, excepte en cas de resolució judicial.
4. La llei limitarà l'ús de la informàtica per tal de garantir l'honor i la intimitat personal i familiar dels

ciutadans i el ple exercici dels seus drets.

Article 19

Els espanyols tenen dret a elegir lliurement la residència i a circular pel territori nacional. Tenen també dret a entrar i sortir lliurement d'Espanya en els termes que la llei estableixi. Aquest dret no podrà ser limitat per motius polítics o ideològics.

Article 20

1. Es reconeixen i es protegeixen els drets:
  - a) A expressar i difondre lliurement els pensaments, les idees i les opinions mitjançant la paraula, l'escriptura o qualsevol altre mitjà de reproducció.
  - b) A la producció i a la creació literària, artística, científica i tècnica.
  - c) A la llibertat de càtedra.
  - d) A comunicar o a rebre lliurement informació veraç per qualsevol mitjà de difusió. La llei regularà el dret a la clàusula de consciència i al secret professional en l'exercici d'aquestes llibertats.
2. L'exercici d'aquests drets no pot ser restringit per mitjà de cap tipus de censura prèvia.
3. La llei regularà l'organització i el control parlamentari dels mitjans de comunicació social que depenguin de l'Estat o de qualsevol ens públic i garantirà l'accés a aquests mitjans dels grups socials i polítics significatius, respectant el pluralisme de la societat i de les diferents llengües d'Espanya.
4. Aquestes llibertats tenen el límit en el respecte als drets reconeguts en aquest Títol, en els preceptes de les lleis que el desenvolupin i, especialment, en el dret a l'honor, a la intimitat, a la imatge pròpia i a la protecció de la joventut i de la infància.
5. Només podrà acordar-se el segrest de publicacions, gravacions i altres mitjans d'informació en virtut de resolució judicial.

Article 21

1. Es reconeix el dret de reunió pacífica i sense armes. Per a l'exercici d'aquest dret no caldrà autorització prèvia.
2. En els casos de reunions en llocs de trànsit públic i de manifestacions caldrà comunicar-ho prèviament a l'autoritat, la qual només podrà prohibir-les quan hi hagi motius fonamentats d'alteració de l'ordre públic, amb perill per a persones o béns.

Article 22

1. Es reconeix el dret d'associació.
2. Les associacions que cerquin finalitats o facin servir mitjans tipificats com a delictes són il·legals.
3. Les associacions constituïdes a l'empara d'aquest article hauran d'inscriure's en un registre únicament a efectes de publicitat.
4. Les associacions només podran ser dissoltes o les seves activitats suspeses en virtut d'una resolució judicial motivada.
5. Es prohibeixen les associacions secretes i les de caràcter paramilitar.

Article 23

1. Els ciutadans tenen el dret a participar en els afers públics, directament o per mitjà de representants lliurement elegits en eleccions periòdiques per sufragi universal.
2. Tenen també el dret d'accedir en condicions d'igualtat a les funcions i als càrrecs públics, amb els requisits que les lleis assenyalin.

Article 24

1. Tothom té dret a obtenir la tutela efectiva dels Jutges i dels Tribunals en l'exercici dels seus drets i interessos legítims, sense que, en cap cas, pugui haver-hi indefensió.
  2. Tothom té dret també al jutge ordinari predeterminat per la llei, a ser defensat i assistit per un lletrat, a ser informat de l'acusació formulada contra ell, a un procés públic sense dilacions indegudes i amb totes les garanties, a utilitzar els mitjans probatoris pertinents per a la defensa pròpia, a no declarar contra si mateix, a no confessar-se culpable i a la presumpció d'innocència.
- La llei regularà els casos en els quals, per raó de parentiu o de secret professional, no s'estarà obligat a declarar respecte de fets presumptament delictius.

Article 25

1. Ningú pot ser condemnat o sancionat per accions o omissions que en el moment de produir-se no constitueixin delictes, falta o infracció administrativa, segons la legislació vigent en aquell moment.
2. Les penes privatives de llibertat i les mesures de seguretat restaran orientades vers la reeducació i la reinserció social i no podran consistir en treballs forçats. El condemnat a pena de presó que l'estigüés complint gaudirà dels drets fonamentals d'aquest Capítol, llevat dels que es trobin limitats expressament pel contingut de la decisió condemnatòria, pel sentit de la pena i per la llei penitenciària. En qualsevol cas, tindrà dret a un treball remunerat, als beneficis corresponents de la Seguretat Social, i a l'accés a la cultura i al desenvolupament integral de la personalitat.
3. L'Administració civil no podrà imposar sancions que, directament o subsidiàriament, impliquin privació de llibertat.

Article 26

Es prohibeixen els Tribunals d'Honor en l'àmbit de l'Administració civil i de les organitzacions professionals.

Article 27

1. Tothom té dret a l'educació. Es reconeix la llibertat d'ensenyament.
2. L'educació tindrà com a objecte el ple desenvolupament de la personalitat humana en el respecte als principis democràtics de convivència i als drets i a les llibertats fonamentals.
3. Els poders públics garanteixen el dret que assisteix els pares per tal que els fills rebin la formació religiosa i moral que vagi d'acord amb les seves conviccions.
4. L'ensenyament bàsic és obligatori i gratuït.
5. Els poders públics garanteixen el dret de tothom a l'educació, mitjançant una programació general de

l'ensenyament, amb la participació efectiva de tots els sectors afectats i la creació de centres docents.

6. Es reconeix a les persones físiques i jurídiques la llibertat de creació de centres docents, dins el respecte als principis constitucionals.
7. Els professors, els pares i, en el seu cas, els alumnes intervindran en el control i en la gestió de tots els centres sostinguts per l'Administració amb fons públics, en els termes que la llei estableixi.
8. Els poders públics inspeccionaran i homologaran el sistema educatiu per tal de garantir el compliment de les lleis.
9. Els poders públics ajudaran aquells centres docents que reuneixin els requisits que la llei estableixi.
10. Es reconeix l'autonomia de les Universitats, en els termes que la llei estableixi.

Article 28

1. Tothom té dret a sindicar-se lliurement. La llei podrà limitar o exceptuar l'exercici d'aquest dret a les Forces o als Instituts Armats o als altres cossos sotmesos a disciplina militar, i regularà les peculiaritats de l'exercici per als funcionaris públics. La llibertat sindical comprèn el dret a fundar sindicats i a afiliar-s'hi a elecció, i el dret dels sindicats a formar confederacions i a fundar organitzacions sindicals internacionals o a afiliar-s'hi. Ningú podrà ser obligat a afiliar-se a un sindicat.
2. Es reconeix als treballadors el dret a la vaga per a la defensa dels seus interessos. La llei que reguli l'exercici d'aquest dret establirà les garanties que calguin per tal d'assegurar el manteniment dels serveis essencials de la comunitat.

Article 29

1. Tots els espanyols tindran el dret de petició individual i col·lectiva per escrit, en els termes i amb els efectes que determini la llei.
2. Els membres de les Forces o els Instituts Armats o dels Cossos sotmesos a disciplina militar podran exercir aquest dret només individualment i d'acord amb allò que disposi la seva legislació específica.

Secció segona

Dels drets i dels deures dels ciutadans

Article 30

1. Els espanyols tenen el dret i el deure de defensar Espanya.
2. La llei fixarà les obligacions militars dels espanyols i regularà, amb les garanties que calguin, l'objecció de consciència i les altres causes d'exempció del servei militar obligatori i podrà imposar, en el seu cas, una prestació social substitutòria.
3. Podrà establir-se un servei civil per al compliment de fins d'interès general.
4. Mitjançant una llei podran regular-se els deures dels ciutadans en els casos de risc greu, catàstrofe o calamitat pública.

Article 31

1. Tothom contribuirà al sosteniment de les despeses públiques d'acord amb la seva capacitat econòmica mitjançant un sistema tributari just inspirat en els principis d'igualtat i progressivitat que, en

cap cas, tindrà abast confiscatori.

2. La despesa pública realitzarà una assignació equitativa dels recursos públics, i la programació i l'execució respondran als criteris d'eficiència i economia.

3. Només es podran establir prestacions personals o patrimonials de caràcter públic d'acord amb la llei.

Article 32

1. L'home i la dona tenen dret a contreure matrimoni amb plena igualtat jurídica.

2. La llei regularà les formes de matrimoni, l'edat i la capacitat per a contreure'l, els drets i els deures dels cònjuges, les causes de separació i dissolució i els seus efectes.

Article 33

1. Es reconeix el dret a la propietat privada i a l'herència.

2. La funció social d'aquests drets en delimitarà el contingut, d'acord amb les lleis.

3. Ningú podrà ser privat dels seus béns ni dels seus drets si no és per causa justificada d'utilitat pública o d'interès social, mitjançant la corresponent indemnització i de conformitat amb allò que les lleis disposin.

Article 34

1. Es reconeix el dret de fundació per a finalitats d'interès general, d'acord amb la llei.

2. Regirà també per a les fundacions el que es disposa en els apartats 2 i 4 de l'article 22.

Article 35

1. Tots els espanyols tenen el deure de treballar i el dret al treball, a la lliure elecció de professió o ofici, a la promoció a través del treball i a una remuneració suficient per tal de satisfer les seves necessitats i les de la seva família sense que en cap cas es pugui fer discriminació per raó de sexe.

2. La llei regularà un estatut dels treballadors.

Article 36

La llei regularà les peculiaritats pròpies del règim jurídic dels Col·legis Professionals i l'exercici de les professions titulades. L'estructura interna i el funcionament dels Col·legis hauran de ser democràtics.

Article 37

1. La llei garantirà el dret a la negociació col·lectiva del treball entre els representants dels treballadors i els empresaris, i també la força vinculant dels convenis.

2. Es reconeix el dret dels treballadors i dels empresaris a adoptar mesures de conflicte col·lectiu. La llei que reguli l'exercici d'aquest dret, sens perjudici de les limitacions que pugui establir, inclourà les garanties que calguin per tal d'assegurar el funcionament dels serveis essencials de la comunitat.

Article 38

Es reconeix la llibertat d'empresa dins el marc de l'economia de mercat. Els poders públics garanteixen i protegeixen l'exercici d'aquella i la defensa de la productivitat, d'acord amb les exigències de l'economia

general i, en el seu cas, de la planificació.

Capítol III

Dels principis rectors de la política social i econòmica

Article 39

1. Els poders públics asseguruen la protecció social, econòmica i jurídica de la família.
2. Els poders públics asseguruen també la protecció integral dels fills, iguals davant la llei amb independència de la filiació, i de les mares, sigui quin sigui el seu estat civil. La llei farà possible la investigació de la paternitat.
3. Els pares han de prestar assistència de tota mena als fills tinguts dins o fora del matrimoni, durant la minoria d'edat i en els altres casos en què sigui procedent legalment.
4. Els infants gaudiran de la protecció prevista en els acords internacionals que vetllen pels seus drets.

Article 40

1. Els poders públics promouran les condicions favorables per al progrés social i econòmic i per a una distribució de la renda regional de la renda i personal més equitativa, dins el marc d'una política d'estabilitat econòmica. De manera especial realitzaran una política orientada cap a la plena ocupació.
2. Els poders públics fomentaran també una política que garanteixi la formació i la readaptació professionals; vetllaran per la seguretat i la higiene en el treball i garantiran el descans necessari, mitjançant la limitació de la jornada laboral, les vacances periòdiques retribuïdes i la promoció de centres adequats.

Article 41

Els poders públics mantindran un règim públic de Seguretat Social per a tots els ciutadans que garanteixi l'assistència i les prestacions socials suficients en les situacions de necessitat, especialment en cas de desocupació. L'assistència i les prestacions complementàries seran lliures.

Article 42

L'Estat vetllarà especialment per la salvaguarda dels drets econòmics i socials dels treballadors espanyols a l'estranger i orientarà la seva política a procurar-ne el retorn.

Article 43

1. Es reconeix el dret a la protecció de la salut.
2. Correspon als poders públics organitzar i tutelar la salut pública a través de mesures preventives i a través de les prestacions i dels serveis necessaris. La llei establirà els drets i els deures de tothom en aquest punt.
3. Els poders públics fomentaran l'educació sanitària, l'educació física i l'esport. Facilitaran també la utilització adequada del lleure.

Article 44

1. Els poders públics promouran i tutelaran l'accés a la cultura, a la qual tothom té dret.
2. Els poders públics promouran la ciència i la investigació científica i tècnica en benefici de l'interès general.

Article 45

1. Tothom té dret a gaudir d'un medi ambient adequat per al desenvolupament de la persona, i el deure de conservar-lo.
2. Els poders públics vetllaran per la utilització racional de tots els recursos naturals, a fi de protegir i millorar la qualitat de la vida i defensar i restaurar el medi ambient, amb el suport de la indispensable solidaritat col·lectiva.
3. En els termes que la llei fixi, s'establiran sancions penals o, en el seu cas, administratives per als qui violin el que es disposa en l'apartat anterior i l'obligació d'aquests de reparar el dany causat.

Article 46

Els poders públics garantiran la conservació i promouran l'enriquiment del patrimoni històric, cultural i artístic dels pobles d'Espanya i dels béns que l'integren, sigui quin sigui el règim jurídic i la titularitat. La llei penal sancionará els atemptats contra aquest patrimoni.

Article 47

Tots els espanyols tenen dret a gaudir d'un habitatge digne i adequat. Els poders públics promouran les condicions necessàries i establiran les normes pertinents per tal de fer efectiu aquest dret, i regularan la utilització del sòl d'acord amb l'interès general per tal d'impedir l'especulació. La comunitat participará en les plusvàlues que generi l'acció urbanística dels ens públics.

Article 48

Els poders públics promouran les condicions per a la participació lliure i eficaç de la joventut en el desenvolupament polític, social, econòmic i cultural.

Article 49

1. Les persones amb discapacitat exerceixen els drets previstos en aquest Títol en condicions de llibertat i igualtat reals i efectives. Es regularà per llei la protecció especial que sigui necessària per a aquest exercici.
2. Els poders públics impulsaran les polítiques que garanteixin la plena autonomia personal i la inclusió social de les persones amb discapacitat, en entorns universalment accessibles. Així mateix, fomentaran la participació de les seves organitzacions, en els termes que la llei estableixi. S'atendran particularment les necessitats específiques de les dones i els menors amb discapacitat.

Article 50

Els poders públics garantiran la suficiència econòmica als ciutadans durant la tercera edat, mitjançant pensions adequades i actualitzades periòdicament. Amb independència de les obligacions familiars, també en promouran el benestar mitjançant un sistema de serveis socials que atendran els problemes

específics de salut, habitatge, cultura i lleure.

Article 51

1. Els poders públics garantiran la defensa dels consumidors i dels usuaris, i en protegiran amb procediments eficaços la seguretat, la salut i els legítims interessos econòmics.
2. Els poders públics promouran la informació i l'educació dels consumidors i dels usuaris, en fomentaran les organitzacions i les escoltaran en les qüestions que puguin afectar-los, en els termes que la llei estableixi.
3. Dins el marc del que disposen els apartats anteriors, la llei regularà el comerç interior i el règim d'autorització de productes comercials.

Article 52

La llei regularà les organitzacions professionals que contribueixin a la defensa dels interessos econòmics que els siguin propis. L'estructura interna i el funcionament hauran de ser democràtics.

Capítol IV

De les garanties de les llibertats i dels drets fonamentals

Article 53

1. Els drets i les llibertats reconeguts en el Capítol II del present Títol vinculen tots els poders públics. Només per llei, que en tot cas n'haurà de respectar el contingut essencial, es podrà regular l'exercici d'aquests drets i d'aquestes llibertats, que seran tutelats d'acord amb el que preveu l'article 161.1.a).
2. Qualsevol ciutadà podrà demanar la tutela de les llibertats i dels drets reconeguts en l'article 14 i en la Secció primera del Capítol segon davant els Tribunals ordinaris per un procediment basat en els principis de preferència i sumarietat i, en el seu cas, a través del recurs d'empara davant el Tribunal Constitucional. Aquest darrer recurs serà aplicable a l'objecció de consciència reconeguda en l'article 30.
3. El reconeixement, el respecte i la protecció dels principis reconeguts en el Capítol tercer, informaran la legislació positiva, la pràctica judicial i l'actuació dels poders públics. Només podran ser al·legats davant la jurisdicció ordinària d'acord amb allò que disposin les lleis que els desenvolupin.

Article 54

Una llei orgànica regularà la institució del Defensor del Poble, com a alt comissionat de les Corts Generals, designat per aquestes per a defensar els drets compresos en aquest Títol; a aquest efecte podrà supervisar l'activitat de l'Administració, i donar-ne compte a les Corts Generals.

Capítol V

De la suspensió dels drets i de les llibertats

Article 55

1. Els drets reconeguts en els articles 17, 18, apartats 2 i 3; articles 19, 20, apartats 1, a) i d), i 5; articles 21, 28, apartat 2, i article 37, apartat 2, podran ser suspesos quan sigui acordada la declaració de l'estat d'excepció o de setge en els termes que preveu la Constitució. Resta exceptuat d'allò establert l'apartat 3

de l'article 17 en el supòsit de declaració de l'estat d'excepció.

2. Una llei orgànica podrà determinar la forma i els casos en què, de forma individual i amb la necessària intervenció judicial i l'adequat control parlamentari, els drets reconeguts en els articles 17, apartat 2, i 18, apartats 2 i 3, puguin ser suspesos per a persones determinades, en relació amb les investigacions corresponents a l'actuació de bandes armades o elements terroristes.

La utilització injustificada o abusiva de les facultats reconegudes en la dita llei orgànica comportarà responsabilitat penal per violació dels drets i de les llibertats reconegudes per les lleis.

Títol II

De la Corona

Article 56

1. El Rei és el Cap de l'Estat, símbol de la seva unitat i permanència, arbitra i modera el funcionament regular de les institucions, assumeix la més alta representació de l'Estat espanyol en les relacions internacionals, especialment amb les nacions de la seva comunitat històrica, i exerceix les funcions que li atribueixen expressament la Constitució i les lleis.

2. El seu títol és el de Rei d'Espanya, i podrà utilitzar els altres que corresponguin a la Corona.

3. La persona del Rei és inviolable i no està subjecta a responsabilitat. Els seus actes seran sempre referendats en la forma establerta en l'article 64, i sense aquest referendament no tindran validesa, llevat del que disposa l'article 65.2.

Article 57

1. La Corona d'Espanya és hereditària en els successors de S. M. Joan Carles I de Borbó, legítim hereu de la dinastia històrica. La successió al tron seguirà l'ordre regular de primogenitura i representació, i serà preferida sempre la línia anterior a les posteriors; en la mateixa línia, el grau més pròxim al més remot; en el mateix grau, l'home a la dona, i en el mateix sexe, la persona major a la menor.

2. El Príncep hereu, des del naixement o des que s'esdevingui el fet que origini la crida, tindrà la dignitat de Príncep d'Astúries i els altres títols vinculats tradicionalment al successor de la Corona d'Espanya.

3. Havent-se extingit totes les línies cridades a Dret, les Corts Generals proveiran la successió a la Corona en la forma que més convingui als interessos d'Espanya.

4. Les persones que, tenint dret a la successió al tron, contraguessin matrimoni contra la prohibició expressa del Rei i de les Corts Generals, restaran excloses de la successió a la Corona elles mateixes i els seus descendents.

5. Les abdicacions i les renunciacions i qualsevol dubte de fet o de dret que s'esdevingui en l'ordre de successió a la Corona es resoldran amb una llei orgànica.

Article 58

La Reina consort o el consort de la Reina no podran assumir funcions constitucionals, llevat del que es disposa per a la Regència.

Article 59

1. Si el Rei fos menor d'edat, el pare o la mare del Rei i, per manca d'aquests, el parent major d'edat més pròxim en la successió a la Corona segons l'ordre establert en la Constitució, entrarà a exercir immediatament la Regència, i l'exercirà durant el temps de la minoria d'edat del Rei.
2. Si el Rei resultava inhabilitat per a l'exercici de la seva autoritat, i la impossibilitat fos reconeguda per les Corts Generals, entrarà immediatament a exercir la Regència el Príncep hereu de la Corona, si era major d'edat. Si no ho era, caldrà procedir de la manera que preveu l'apartat anterior fins que el Príncep hereu aconsegueixi la majoria d'edat.
3. Si no hi hagués cap persona a qui correspongués la Regència, aquesta serà nomenada per les Corts Generals, i es compondrà d'una, tres o cinc persones.
4. Per a exercir la Regència caldrà ser espanyol i major d'edat.
5. La Regència serà exercida per mandat constitucional i sempre en nom del Rei.

Article 60

1. Serà tutor del Rei menor la persona que el Rei difunt hagi nomenat en el seu testament, sempre que sigui major d'edat i espanyol de naixement; si no n'hagués nomenat, en serà tutor el pare o la mare mentre restin vidus. Mancant aquests, el nomenaran les Corts Generals, però només podran acumular els càrrecs de Regent i de tutor el pare, la mare o els ascendents directes del Rei.
2. L'exercici de la tutela és incompatible també amb el de qualsevol càrrec o representació política.

Article 61

1. El Rei, en ser proclamat davant les Corts Generals, prestarà el jurament d'exercir fidelment les seves funcions, guardar i fer guardar la Constitució i les Lleis i respectar els drets dels ciutadans i de les Comunitats Autònomes.
2. El Príncep hereu, en aconseguir la majoria d'edat, i el Regent o els Regents en fer-se càrrec de les seves funcions, prestaran el mateix jurament i també el de fidelitat al Rei.

Article 62

Correspon al Rei:

- a) Sancionar i promulgar les Lleis.
- b) Convocar i dissoldre les Corts Generals i convocar eleccions en els termes previstos a la Constitució.
- c) Convocar a referèndum en els casos previstos a la Constitució.
- d) Proposar el candidat a President de Govern i, en el seu cas, nomenar-lo, i també posar fi a les seves funcions en els termes previstos en la Constitució.
- e) Nomenar i remoure els membres del Govern a proposta del President d'aquest.
- f) Expedir els decrets acordats en el Consell de Ministres, proveir els oficis civils i militars i concedir honors i distincions d'acord amb les Lleis.
- g) Ser informat dels afers d'Estat i presidir, a aquest efecte, les sessions del Consell de Ministres quan ho cregui oportú, a petició del President del Govern.
- h) El comandament suprem de les Forces Armades.
- i) Exercir el dret de gràcia d'acord amb la Llei, la qual no podrà autoritzar indults generals.

j) L'Alt Patronatge de les Reials Acadèmies.

Article 63

1. El Rei acredita els ambaixadors i altres representants diplomàtics. Els representants estrangers a Espanya són acreditats davant ell.
2. Al Rei correspon de manifestar el consentiment de l'Estat per a obligar-se internacionalment mitjançant tractats, de conformitat amb la Constitució i amb les lleis.
3. Al Rei correspon, prèvia autorització de les Corts Generals, de declarar la guerra i de fer la pau.

Article 64

1. Els actes del Rei seran referendats pel President del Govern i, en el seu cas, pels Ministres competents. La proposta i el nomenament del President del Govern i la dissolució prevista en l'article 99 seran referendats pel President del Congrés.
2. Dels actes del Rei seran responsables les persones que els referendin.

Article 65

1. El Rei percep dels Pressupostos de l'Estat una quantitat global per al sosteniment de la seva Família i Casa, i la distribueix lliurement.
2. El Rei nomena i relleva lliurement els membres civils i militars de la seva Casa.

Títol III

De les Corts Generals

Capítol I

De les Cambres

Article 66

1. Les Corts Generals representen el poble espanyol i són formades pel Congrés dels Diputats i el Senat.
2. Les Corts Generals exerceixen la potestat legislativa de l'Estat, n'aproven els Pressupostos, controlen l'acció del Govern i tenen les altres competències que els atribueixi la Constitució.
3. Les Corts Generals són inviolables.

Article 67

1. Ningú podrà ser membre de totes dues Cambres simultàniament, ni acumular l'acta d'una Assemblea d'una Comunitat Autònoma amb la de Diputat al Congrés.
2. Els membres de les Corts Generals no estaran lligats per mandat imperatiu.
3. Les reunions de Parlamentaris que se celebrin sense convocatòria reglamentària no vincularan les Cambres i no podran exercir les funcions d'aquestes ni ostentar-ne els privilegis.

Article 68

1. El Congrés es compon d'un mínim de 300 i un màxim de 400 Diputats, elegits per sufragi universal, lliure, igual, directe i secret en els termes que estableixi la llei.

2. La circumscripció electoral és la província. Les poblacions de Ceuta i Melilla seran representades cadascuna per un Diputat. La llei distribuirà el nombre total de Diputats, assignarà una representació mínima inicial a cada circumscripció i distribuirà els altres en proporció amb la població.
3. L'elecció es farà a cada circumscripció atenent criteris de representació proporcional.
4. El Congrés és elegit per quatre anys. El mandat dels Diputats acaba quatre anys després de l'elecció o el dia de la dissolució de la Cambra.
5. Són electors i elegibles tots els espanyols que estiguin en ple ús dels seus drets polítics. La llei reconeixerà l'exercici del dret de sufragi als espanyols que es trobin fora del territori d'Espanya i l'Estat els el facilitarà.
6. Les eleccions tindran lloc entre els trenta i els seixanta dies després de l'acabament del mandat. El Congrés electe haurà de ser convocat dins els vint-i-cinc dies següents al de la celebració de les eleccions.

Article 69

1. El Senat és la Cambra de representació territorial.
2. Els votants de cada província elegiran quatre Senadors per sufragi universal, lliure, igual, directe i secret en els termes que assenyali una llei orgànica.
3. A les províncies insulars, cada illa o agrupació d'illes, amb Cabildo o Consell Insular, constituirà una circumscripció a l'efecte de l'elecció de Senadors; en correspondran tres a cadascuna de les illes majors (Gran Canària, Mallorca i Tenerife), i un a cadascuna de les illes o agrupacions d'illes següents: Eivissa-Formentera, Menorca, Fuerteventura, Gomera, Hierro, Lanzarote i la Palma.
4. Les poblacions de Ceuta i Melilla elegiran cadascuna dos Senadors.
5. Les Comunitats Autònomes designaran a més un Senador i encara un altre per cada milió d'habitants del seu territori respectiu. La designació correspondrà a l'Assemblea Legislativa o, si no n'hi havia, a l'òrgan col·legiat superior de la Comunitat Autònoma, d'acord amb el que estableixin els Estatuts, que asseguraran, en qualsevol cas, la representació proporcional adequada.
6. El Senat és elegit per quatre anys. El mandat dels Senadors acaba quatre anys després de l'elecció o el dia de la dissolució de la Cambra.

Article 70

1. La llei electoral determinarà les causes d'inelegibilitat i incompatibilitat dels Diputats i dels Senadors, les quals comprendran, en qualsevol cas:
  - a) Els components del Tribunal Constitucional.
  - b) Els alts càrrecs de l'Administració de l'Estat que determini la llei, amb l'excepció dels membres del Govern.
  - c) El Defensor del Poble.
  - d) Els Magistrats, els Jutges i els Fiscals en actiu.
  - e) Els militars professionals i els membres de les Forces i els Cossos de Seguretat i la Policia en actiu.
  - f) Els membres de les Juntes Electorals.
2. La validesa de les actes i de les credencials dels membres de totes dues Cambres restarà sotmesa al

control judicial en els termes que estableixi la llei electoral.

Article 71

1. Els Diputats i els Senadors gaudiran d'inviolabilitat per les opinions manifestades en l'exercici de les seves funcions.
2. Durant el període del seu mandat, els Diputats i els Senadors gaudiran també d'immunitat, i només podran ser detinguts en cas de delictes flagrants. No podran ser inculcats ni processats sense l'autorització prèvia de la Cambra respectiva.
3. En les causes contra Diputats i Senadors serà competent la Sala Penal del Tribunal Suprem.
4. Els Diputats i els Senadors percebran una assignació que serà fixada per les Cambres respectives.

Article 72

1. Les Cambres estableixen els seus propis Reglaments, aproven autònomament els seus pressupostos i, de comú acord, regulen l'estatut del personal de les Corts Generals. Els Reglaments i la reforma d'aquests seran sotmesos a una votació final sobre la totalitat, la qual requerirà la majoria absoluta.
2. Les Cambres elegeixen els Presidents respectius i els altres membres de les Meses. Les sessions conjuntes seran presidides pel President del Congrés i es regiran mitjançant un Reglament de les Corts Generals aprovat per la majoria absoluta de cada Cambra.
3. Els Presidents de les Cambres exerceixen en nom d'aquestes tots els poders administratius i les facultats de policia a l'interior de les seves respectives.

Article 73

1. Les Cambres es reuniran anualment en dos períodes ordinaris de sessions: el primer, del setembre al desembre, i el segon, del febrer al juny.
2. Les Cambres podran reunir-se en sessions extraordinàries a petició del Govern, de la Diputació Permanent o de la majoria absoluta dels membres de qualsevol de les Cambres. Les sessions extraordinàries hauran de ser convocades amb un ordre del dia determinat i seran closes després d'haver-lo exhaurit.

Article 74

1. Les Cambres es reuniran en sessió conjunta per tal d'exercir les competències no legislatives que el Títol II atribueix expressament a les Corts Generals.
2. L'adopció de les decisions de les Corts Generals previstes en els articles 94.1, 145.2 i 158.2 requerirà la majoria de cada una de les Cambres. En el primer cas, el procediment serà iniciat pel Congrés, i en els altres dos, pel Senat. En tots dos casos, si no hi hagués acord entre el Senat i el Congrés, s'intentarà obtenir-lo mitjançant una Comissió Mixta composta per un mateix nombre de Diputats i de Senadors. La Comissió presentarà un text que haurà de ser votat per totes dues Cambres. Si no s'aprova en la forma establerta, decidirà el Congrés per majoria absoluta.

Article 75

1. Les Cambres funcionaran en Ple i per Comissions.

2. Les Cambres podran delegar a les Comissions Legislatives Permanents l'aprovació de projectes o proposicions de llei. El Ple, això no obstant, podrà requerir en qualsevol moment el debat i la votació de qualsevol projecte o proposició de llei que hagi estat objecte de la delegació.
3. Resten exceptuats del que disposa l'apartat anterior la reforma constitucional, les qüestions internacionals, les lleis orgàniques i de bases i els Pressupostos Generals de l'Estat.

Article 76

1. El Congrés i el Senat i, si pertoca, totes dues Cambres conjuntament, podran nomenar Comissions d'Investigació sobre qualsevol afer d'interès públic. Les conclusions obtingudes no seran vinculants per als Tribunals ni afectaran les resolucions judicials, sense que això sigui obstacle perquè el resultat de la investigació sigui comunicat al Ministeri Fiscal per tal que aquest exerceixi, si cal, les accions oportunes.
2. Serà obligatori de comparèixer a requeriment de les Cambres. La llei regularà les sancions que puguin imposar-se per causa de l'incompliment d'aquesta obligació.

Article 77

1. Les Cambres poden rebre peticions individuals i col·lectives, sempre per escrit. En resta prohibida la presentació directa per mitjà de manifestacions ciutadanes.
2. Les Cambres poden trametre al Govern les peticions que rebin. El Govern té l'obligació d'explicar-se sobre el contingut d'aquestes sempre que les Cambres ho exigeixin.

Article 78

1. A cada Cambra hi haurà una Diputació Permanent composta per un mínim de vint-i-un membres que representaran els grups parlamentaris en proporció a la seva importància numèrica.
2. Les Diputacions Permanents seran presidides pel President de la Cambra respectiva i tindran per funcions la que preveu l'article 73, la d'assumir les facultats que corresponguin a les Cambres, de conformitat amb els articles 86 i 116 si aquestes haguessin estat dissoltes o n'hagués expirat el mandat, i la de vetllar pels poders de les Cambres, quan aquestes no estiguin reunides.
3. Havent finit el mandat o en cas de dissolució, les Diputacions Permanents continuaran exercint les seves funcions fins que es constitueixin les noves Corts Generals.
4. Reunida la Cambra corresponent, la Diputació Permanent donarà compte dels assumptes tractats i de les seves decisions.

Article 79

1. Per tal d'adoptar acords, les Cambres han d'estar reunides reglamentàriament i comptar amb l'assistència de la majoria dels membres.
2. Perquè els dits acords siguin vàlids hauran de ser aprovats per la majoria dels membres presents, sens perjudici de les majories especials que estableixin la Constitució o les lleis orgàniques i les que estableixin els Reglaments de les Cambres per a l'elecció de persones.
3. El vot dels Senadors i el dels Diputats és personal i indelegable.

Article 80

Les sessions plenàries de les Cambres seran públiques, llevat de l'acord en contra de cada Cambra, adoptat per majoria absoluta o de conformitat amb el Reglament.

Capítol II

De l'elaboració de les lleis

Article 81

1. Són lleis orgàniques les relatives al desenvolupament dels drets fonamentals i de les llibertats públiques, les que aprovin els Estatuts d'Autonomia i el règim electoral general i les previstes per la Constitució.
2. L'aprovació, la modificació o la derogació de les lleis orgàniques exigirà la majoria absoluta del Congrés en una votació final sobre el conjunt del projecte.

Article 82

1. Les Corts Generals podran delegar al Govern la potestat de dictar normes amb rang de llei sobre matèries determinades no incloses en l'article anterior.
2. La delegació legislativa haurà d'atorgar-se mitjançant una llei de bases quan tingui per objecte la formació de textos articulats o mitjançant una llei ordinària quan es tracti de refondre diversos textos legals en un de sol.
3. La delegació legislativa haurà d'atorgar-se al Govern de forma expressa per a una matèria concreta, i fixant-ne el termini d'exercici. La delegació resta esgotada en fer-ne ús el Govern amb la publicació de la norma corresponent. No podrà entendre's que ha estat concedida de manera implícita o per un temps indeterminat. Tampoc podrà permetre'n la subdelegació a autoritats altres que el mateix Govern.
4. Les lleis de bases delimitaran precisament l'objecte i l'abast de la delegació legislativa i els principis i criteris que en regiran l'exercici.
5. L'autorització per a refondre textos legals determinarà l'àmbit normatiu a què es refereix el contingut de la delegació, i haurà d'especificar si resta circumscrita a la mera formulació d'un text únic o si inclou la de regularitzar, aclarir i harmonitzar els textos legals que hagin de ser refosos.
6. Les lleis de delegació podran establir en cada cas fórmules addicionals de control, sens perjudici de la competència pròpia dels Tribunals.

Article 83

En cap cas podran, les lleis de bases:

- a) Autoritzar la modificació de la pròpia llei de bases.
- b) Facultar per a dictar normes amb caràcter retroactiu.

Article 84

Si una proposició de llei o una esmena és contrària a una delegació legislativa vigent, el Govern té la facultat d'oposar-se a la seva tramitació. En aquest supòsit, podrà presentar-se una proposició de llei per a la derogació total o parcial de la llei de delegació.

Article 85

Les disposicions del Govern que continguin legislació delegada rebran el títol de decrets legislatius.

Article 86

1. En cas d'una necessitat extraordinària i urgent, el Govern podrà dictar disposicions legislatives provisionals que prendran la forma de decrets llei i que no podran afectar l'ordenament de les institucions bàsiques de l'Estat, els drets, els deures i les llibertats dels ciutadans regulats en el Títol I, el règim de les Comunitats Autònomes ni el dret electoral general.
2. Els decrets llei hauran de ser sotmesos immediatament a debat i votació de la totalitat en el Congrés dels Diputats, convocat a aquest efecte si no estigués reunit, dins el termini dels trenta dies següents a la promulgació. El Congrés haurà de pronunciar-se expressament dins aquest termini sobre la convalidació o la derogació, per a la qual cosa el Reglament establirà un procediment especial i sumari.
3. Durant el termini establert en l'apartat anterior, les Corts podran tramitar-los com a projectes de llei pel procediment d'urgència.

Article 87

1. La iniciativa legislativa correspon al Govern, al Congrés i al Senat, d'acord amb la Constitució i els Reglaments de les Cambres.
2. Les Assemblees de les Comunitats Autònomes podran demanar al Govern l'adopció d'un projecte de llei o trametre a la Mesa del Congrés una proposició de llei, i podran delegar davant la dita Cambra un màxim de tres membres de l'Assemblea encarregats de defensar-la.
3. Una llei orgànica regularà les formes d'exercici i els requisits de la iniciativa popular per a la presentació de proposicions de llei. En qualsevol cas es requeriran no menys de 500.000 signatures acreditades. No serà procedent aquesta iniciativa en matèries pròpies de llei orgànica, tributàries o de caràcter internacional ni en allò que pertany a la prerrogativa de gràcia.

Article 88

Els projectes de llei seran aprovats pel Consell de Ministres, el qual els sotmetrà al Congrés, acompanyats d'una exposició de motius i dels antecedents necessaris per a pronunciar-s'hi.

Article 89

1. La tramitació de les proposicions de llei serà regulada pels Reglaments de les Cambres, sense que la prioritat deguda als projectes de llei impedeixi l'exercici de la iniciativa legislativa en els termes regulats en l'article 87.
2. Les proposicions de llei que, de conformitat amb l'article 87, el Senat prengui en consideració, seran trameses al Congrés perquè aquest les tramiti com a tal proposició.

Article 90

Una vegada hagi estat aprovat un projecte de llei ordinària o orgànica pel Congrés de Diputats, el President d'aquest en donarà compte immediatament al President del Senat, el qual el sotmetrà a la deliberació d'aquesta darrera Cambra.

2. El Senat, dins el termini de dos mesos a comptar des del dia de la recepció del text, pot oposar-hi el seu veto o introduir-hi esmenes mitjançant un missatge motivat. El veto haurà de ser aprovat per majoria absoluta. El projecte no podrà ser sotmès al Rei perquè el sancioni sense que el Congrés ratifiqui per majoria absoluta, en cas de veto, el text inicial, o per majoria simple, transcorreguts dos mesos d'ençà que fou interposat, o sense que es pronunciï sobre les esmenes, havent-les acceptades o no per majoria simple.

3. El termini de dos mesos de què disposa el Senat per a vetar o esmenar el projecte es reduirà al de vint dies naturals en els projectes declarats urgents pel Govern o pel Congrés dels Diputats.

Article 91

El Rei sancionarà les lleis aprovades per les Corts Generals dins el termini de quinze dies, i les promulgarà i n'ordenarà la publicació immediata.

Article 92

1. Les decisions polítiques de transcendència especial podran ser sotmeses al referèndum consultiu de tots els ciutadans.

2. El referèndum serà convocat pel Rei a proposta del President del Govern, autoritzada prèviament pel Congrés dels Diputats.

3. Una llei orgànica regularà les condicions i el procediment de les diverses modalitats de referèndum previstes per la present Constitució.

Capítol III

Dels tractats internacionals

Article 93

Mitjançant una llei orgànica es podrà autoritzar la celebració de tractats pels quals s'atribueixi a una organització o a una institució internacional l'exercici de competències derivades de la Constitució. La garantia del compliment d'aquests tractats i de les resolucions emanades dels organismes internacionals o supranacionals titulars de la cessió correspon, segons els casos, a les Corts Generals o al Govern.

Article 94

1. La prestació del consentiment de l'Estat per a obligar-se mitjançant tractats o convenis requerirà l'autorització prèvia de les Corts Generals en els casos següents:

- a) Tractats de caràcter polític.
- b) Tractats o convenis de caràcter militar.
- c) Tractats o convenis que afectin la integritat territorial de l'Estat o els drets i els deures fonamentals establerts en el Títol I.
- d) Tractats o convenis que impliquin obligacions financeres per a la Hisenda pública.
- e) Tractats o convenis que suposin la modificació o la derogació d'alguna llei o l'execució dels quals exigeixi mesures legislatives.

2. El Congrés i el Senat seran informats immediatament de la conclusió dels altres tractats o convenis.

Article 95

1. La celebració d'un tractat internacional que contingui estipulacions contràries a la Constitució exigirà la revisió constitucional prèvia.
2. El Govern o qualsevol de les Cambres pot requerir el Tribunal Constitucional perquè declari si aquesta contradicció existeix o no.

Article 96

1. Els tractats internacionals celebrats vàlidament formaran part de l'ordenament intern una vegada hagin estat publicats oficialment a Espanya. Les seves disposicions només podran ser derogades, modificades o suspeses en la forma prevista en els mateixos tractats o d'acord amb les normes generals del dret internacional.
2. Per a denunciar els tractats i els convenis internacionals es farà servir el mateix procediment previst per a aprovar-los en l'article 94.

Títol IV

Del Govern i de l'Administració

Article 97

El Govern dirigeix la política interior i l'exterior, l'Administració civil i militar i la defensa de l'Estat. Exerceix la funció executiva i la potestat reglamentària d'acord amb la Constitució i amb les lleis.

Article 98

1. El Govern es compon del President, els Vicepresidents en el seu cas, els Ministres i els altres membres que estableixi la llei.
2. El President dirigeix l'acció del Govern i coordina les funcions dels altres membres d'aquest, sens perjudici de la competència i de la responsabilitat directa d'aquells en la seva gestió.
3. Els membres del Govern no podran exercir funcions representatives altres que les pròpies del mandat parlamentari, ni qualsevol altra funció pública que no derivi del seu càrrec, ni cap activitat professional o mercantil.
4. La llei regularà l'Estatut i les incompatibilitats dels membres del Govern.

Article 99

1. Després de cada renovació del Congrés dels Diputats, i en els altres supòsits previstos per la Constitució en què sigui procedent, el Rei, prèvia consulta amb els representants designats pels grups polítics amb representació parlamentària, i a través del President del Congrés, proposarà un candidat a la Presidència del Govern.
2. El candidat proposat conformement al que preveu l'apartat anterior exposarà davant el Congrés dels Diputats el programa polític del Govern que pretengui formar i demanarà la confiança de la Cambra.
3. Si el Congrés dels Diputats atorgava la seva confiança al dit candidat mitjançant el vot de la majoria

absoluta dels seus membres, el Rei el nomenarà President. En el cas de no assolir-se la dita majoria, la mateixa proposta serà sotmesa a una nova votació quarantavuit hores després de l'anterior i s'entendrà que la confiança ha estat atorgada si obtenia la majoria simple.

4. Si una vegada fetes les votacions esmentades no fos atorgada la confiança per a la investidura, es tramitaran propostes successives en la forma prevista en els apartats anteriors.

5. Si després d'haver transcorregut el termini de dos mesos a partir de la primera votació d'investidura, cap candidat hagués obtingut la confiança del Congrés, el Rei dissoldrà totes dues Cambres i convocarà noves eleccions amb el referendament del President del Congrés.

Article 100

Els altres membres del Govern seran nomenats i remoguts pel Rei a proposta del seu President.

Article 101

1. El Govern cessa després de la celebració d'eleccions generals, en els casos de pèrdua de la confiança parlamentària previstos per la Constitució, o per dimissió o defunció del seu President.

2. El Govern cessant continuarà en funcions fins a la presa de possessió del nou Govern.

Article 102

1. La responsabilitat criminal del President i dels altres membres del Govern serà exigible, en el seu cas, davant la Sala Penal del Tribunal Suprem.

2. Si l'acusació fos per traïció o per qualsevol delictes contra la seguretat de l'Estat en l'exercici de les seves funcions, només podrà ser plantejada per iniciativa de la quarta part dels membres del Congrés i amb l'aprovació de la majoria absoluta d'aquesta Cambra.

3. La prerrogativa reial de gràcia no serà aplicable a cap dels supòsits del present article.

Article 103

1. L'Administració Pública serveix amb objectivitat els interessos generals i actua d'acord amb els principis d'eficàcia, jerarquia, descentralització, desconcentració i coordinació, amb submissió plena a la Llei i al Dret.

2. Els òrgans de l'Administració de l'Estat són creats, regits i coordinats d'acord amb la llei.

3. La llei regularà l'estatut dels funcionaris públics, l'accés a la funció pública d'acord amb els principis del mèrit i de la capacitat, les peculiaritats de l'exercici del seu dret a la sindicació, el sistema d'incompatibilitats i les garanties per a la imparcialitat en l'exercici de les seves funcions.

Article 104

1. Les Forces i els Cossos de seguretat, sota la dependència del Govern, tindran per missió protegir el lliure exercici dels drets i de les llibertats i garantir la seguretat ciutadana.

2. Una llei orgànica determinarà les funcions, els principis bàsics d'actuació i els estatuts de les Forces i els Cossos de seguretat.

Article 105

La llei regularà:

- a) L'audiència dels ciutadans directament o a través de les organitzacions i associacions reconegudes per la llei en el procediment d'elaboració de les disposicions administratives que els afectin.
- b) L'accés dels ciutadans als arxius i als registres administratius, llevat del que afecti la seguretat i la defensa de l'Estat, la indagació dels delictes i la intimitat de les persones.
- c) El procediment a través del qual han de fer-se els actes administratius, amb garantia, quan sigui procedent, de l'audiència de l'interessat.

Article 106

- 1. Els Tribunals controlen la potestat reglamentària, la legalitat de l'actuació administrativa i la submissió d'aquesta als fins que la justifiquen.
- 2. Els particulars, en els termes establerts per la llei, tindran dret a ser indemnitzats per qualsevol lesió que pateixin en qualsevol dels seus béns i drets, llevat dels casos de força major, sempre que la lesió sigui conseqüència del funcionament dels serveis públics.

Article 107

El Consell d'Estat és l'òrgan consultiu suprem del Govern. Una llei orgànica en regularà la composició i la competència.

Títol V

De les relacions entre el Govern i les Corts Generals

Article 108

El Govern respon solidàriament de la seva gestió política davant el Congrés dels Diputats.

Article 109

Les Cambres i les seves Comissions podran requerir, a través dels Presidents d'aquelles, la informació i l'ajut que necessitin del Govern i dels seus departaments i de qualsevol autoritats de l'Estat i de les Comunitats Autònomes.

Article 110

- 1. Les Cambres i les seves Comissions poden requerir la presència dels membres del Govern.
- 2. Els membres del Govern tenen accés a les sessions de les Cambres i a les seves Comissions i la facultat de fer-s'hi escoltar, i podran demanar que hi informin els funcionaris dels seus departaments.

Article 111

- 1. El Govern i cadascun dels seus membres resten sotmesos a les interpellacions i a les preguntes que els formulin davant les Cambres. Per a aquesta classe de debat els Reglaments establiran un temps mínim setmanal.
- 2. Tota interpellació podrà donar lloc a una moció, amb la qual la Cambra manifesti la seva posició.

Article 112

El President del Govern, prèvia deliberació del Consell de Ministres, pot plantejar davant el Congrés dels Diputats la qüestió de confiança sobre el seu programa o sobre una declaració de política general. S'entendrà que la confiança ha estat atorgada si voten favorablement la majoria simple dels Diputats.

Article 113

1. El Congrés dels Diputats pot exigir la responsabilitat política del Govern mitjançant l'adopció de la moció de censura per majoria absoluta.
2. La moció de censura haurà de ser proposada com a mínim per la desena part dels Diputats i haurà d'incloure un candidat a la Presidència del Govern.
3. La moció de censura no podrà ser votada fins que hagin transcorregut cinc dies des de la presentació. Dins els dos primers dies d'aquest termini podran presentar-se mocions alternatives.
4. Si la moció de censura no fos aprovada pel Congrés, els signataris no en podran presentar cap més durant el mateix període de sessions.

Article 114

1. Si el Congrés nega la confiança al Govern, aquest presentarà la dimissió al Rei. A continuació s'haurà de procedir a la designació de President del Govern segons el que disposa l'article 99.
2. Si el Congrés adopta una moció de censura, el Govern presentarà la dimissió al Rei, i s'entendrà que resta investit de la confiança de la Cambra el candidat proposat dins la moció als efectes previstos per l'article 99. El Rei el nomenarà President del Govern.

Article 115

1. El President del Govern, prèvia deliberació del Consell de Ministres, i sota la seva exclusiva responsabilitat, podrà proposar la dissolució del Congrés, del Senat o de les Corts Generals, la qual serà decretada pel Rei. El decret de dissolució fixarà la data de les eleccions.
2. La proposta de dissolució no podrà presentar-se quan hi hagi en tràmit una moció de censura.
3. No serà procedent cap nova dissolució abans que hagi transcorregut un any des de l'anterior, llevat del que disposa l'article 99, apartat 5.

Article 116

1. Una llei orgànica regularà els estats d'alarma, d'excepció i de setge, i les competències i limitacions corresponents.
2. L'estat d'alarma serà declarat pel Govern mitjançant un decret acordat en un Consell de Ministres, per un termini màxim de quinze dies; haurà de donar-ne compte al Congrés dels Diputats, que serà reunit immediatament a aquest efecte i aquest termini no podrà ser prorrogat sense l'autorització d'aquesta Cambra. El decret determinarà l'àmbit territorial al qual s'estenen els efectes de la declaració.
3. L'estat d'excepció serà declarat pel Govern mitjançant un decret acordat en un Consell de Ministres, prèvia autorització del Congrés dels Diputats. L'autorització i la proclamació de l'estat d'excepció haurà de determinar expressament els efectes d'aquest, l'àmbit territorial al qual s'estén i la durada, que no podrà excedir de trenta dies, prorrogables per un termini igual amb els mateixos requisits.

4. L'estat de setge serà declarat per la majoria absoluta del Congrés dels Diputats, a proposta exclusiva del Govern. El Congrés en determinarà l'àmbit territorial, la durada i les condicions.
5. El Congrés no podrà ser dissolt mentre restin declarats alguns dels estats compresos en el present article; si les Cambres no es trobessin en període de sessions, restaran convocades automàticament. Durant la vigència d'aquests estats no podrà interrompre's el funcionament de les Cambres ni el dels altres poders constitucionals de l'Estat. Si, havent estat dissolt el Congrés o havent-ne expirat el mandat, es produís alguna de les situacions que donen lloc a qualsevol dels dits estats, les competències del Congrés seran assumides per la seva Diputació Permanent.
6. La declaració dels estats d'alarma, d'excepció i de setge no modificara el principi de responsabilitat del Govern ni dels seus agents reconeguts en la Constitució i en les lleis.

Títol VI

Del Poder Judicial

Article 117

1. La justícia emana del poble i és administrada en nom del Rei pels Jutges i pels Magistrats que integren el Poder Judicial, independents, inamovibles, responsables i sotmesos únicament a l'imperi de la llei.
2. Els Jutges i els Magistrats no podran ser remoguts, suspesos, traslladats ni jubilats més que per alguna de les causes i amb les garanties que la llei preveu.
3. L'exercici de la potestat jurisdiccional en qualsevol mena de processos, jutjant i fent executar allò que hagi estat jutjat, correspon exclusivament als Jutjats i als Tribunals que les lleis determinen, segons les normes de competència i de procediment que elles estableixin.
4. Els Jutjats i els Tribunals no exerciran funcions altres que les que assenyala l'apartat anterior i les que els siguin atribuïdes expressament per la llei en garantia de qualsevol dret.
5. El principi d'unitat jurisdiccional és la base de l'organització i del funcionament dels Tribunals. La llei regularà l'exercici de la jurisdicció militar dins l'àmbit estrictament castrense i en el supòsit de l'estat de setge, d'acord amb els principis de la Constitució.
6. Resten prohibits els Tribunals d'excepció.

Article 118

Tothom té l'obligació de complir les sentències i les altres resolucions fermes dels Jutges i dels Tribunals i de prestar la col·laboració que aquests requereixin en el curs del procés i en l'execució d'allò que hagi estat resolt.

Article 119

La justícia serà gratuïta quan la llei ho disposi i, en qualsevol cas, per a aquells que acreditin insuficiència de recursos per a litigar.

Article 120

1. Les actuacions judicials seran públiques, amb les excepcions previstes per les lleis de procediment.
2. El procediment serà predominantment oral, sobretot en matèria criminal.

3. Les sentències seran sempre motivades i pronunciades en audiència pública.

Article 121

Els danys causats per error judicial i els que siguin conseqüència del funcionament anormal de l'Administració de Justícia donaran dret a una indemnització a càrrec de l'Estat conformement amb la llei.

Article 122

1. La Llei orgànica del Poder Judicial determinarà la constitució, el funcionament i el govern dels Jutjats i dels Tribunals, i l'estatut jurídic dels Jutges i dels Magistrats de carrera, els quals formaran un cos únic, i el del personal al servei de l'Administració de Justícia.

2. El Consell General del Poder Judicial és l'òrgan de govern d'aquest darrer. La Llei orgànica n'establirà l'estatut i el règim d'incompatibilitats i les funcions dels seus membres, assenyaladament en matèria de nomenaments, ascensos, inspecció i règim disciplinari.

3. El Consell General del Poder Judicial serà integrat pel President del Tribunal Suprem, que el presidirà, i per vint membres nomenats pel Rei per un període de cinc anys. D'aquests, dotze entre els Jutges i els Magistrats de totes les categories judicials en els termes que estableixi la Llei orgànica; quatre, a proposta del Congrés dels Diputats, i quatre a proposta del Senat, elegits en tots dos casos per majoria de les tres cinques parts dels seus membres, entre advocats i altres juristes, tots de competència reconeguda i amb més de quinze anys d'exercici professional.

Article 123

1. El Tribunal Suprem, amb jurisdicció a tot Espanya, és l'òrgan jurisdiccional superior en tots els ordres, llevat del que es disposa en matèria de garanties constitucionals.

2. El President del Tribunal Suprem serà nomenat pel Rei, a proposta del Consell General del Poder Judicial, en la forma que la llei determini.

Article 124

1. El Ministeri Fiscal, sens perjudici de les funcions encomanades a altres òrgans, té la missió de promoure l'acció de la justícia en defensa de la legalitat, dels drets dels ciutadans i de l'interès públic tutelat per la llei, d'ofici o bé a petició dels interessats, de vetllar per la independència dels Tribunals i procurar davant ells la satisfacció de l'interès social.

2. El Ministeri Fiscal exerceix les seves funcions per mitjà d'òrgans propis, de conformitat amb els principis d'unitat d'actuació i dependència jeràrquica i subjectant-se, en tot cas, als de legalitat i imparcialitat.

3. La llei regularà l'estatut orgànic del Ministeri Fiscal.

4. El Fiscal General de l'Estat serà nomenat pel Rei, a proposta del Govern, havent estat escoltat el Consell General del Poder Judicial.

Article 125

Els ciutadans podran exercir l'acció popular i participar en l'Administració de Justícia mitjançant la

institució del Jurat, en la forma i en els processos penals que la llei determini, i en els Tribunals consuetudinaris i tradicionals.

Article 126

La policia judicial depèn dels Jutges, dels Tribunals i del Ministeri Fiscal en les seves funcions d'indagació del delictes i de descobriment i assegurament del delinqüent, en els termes que la llei estableixi.

Article 127

1. Els Jutges i els Magistrats i també els Fiscals, mentre restin en actiu, no podran exercir altres càrrecs públics ni pertànyer a partits polítics o a sindicats. La llei establirà el sistema i les modalitats d'associació professional dels Jutges, Magistrats i Fiscals.
2. La llei establirà el règim d'incompatibilitats dels membres del Poder Judicial, que haurà d'assegurar la seva total independència.

Títol VII

Economia i Hisenda

Article 128

1. Tota la riquesa del país en les seves diverses formes, i sigui quina sigui la titularitat, resta subordinada a l'interès general.
2. Es reconeix la iniciativa pública en l'activitat econòmica. Mitjançant una llei, determinats recursos o serveis essencials podran ser reservats al sector públic, especialment en cas de monopoli, i podrà ser acordada, també, la intervenció d'empreses quan ho exigeixi l'interès general.

Article 129

1. La llei establirà les formes de participació dels interessats en la Seguretat Social i en l'activitat dels organismes públics la funció dels quals afecti directament la qualitat de la vida o el benestar general.
2. Els poders públics promouran eficaçment les diverses formes de participació en l'empresa i fomentaran, mitjançant una legislació adequada, les societats cooperatives. També establiran els mitjans que facilitin l'accés dels treballadors a la propietat dels mitjans de producció.

Article 130

1. Els poders públics atendran la modernització i el desenvolupament de tots els sectors econòmics i, assenyaladament, de l'agricultura, la ramaderia, la pesca i l'artesania, a fi d'equiparar el nivell de vida de tots els espanyols.
2. Amb la mateixa finalitat es donarà un tractament especial a les zones de muntanya.

Article 131

1. L'Estat, mitjançant una llei, podrà planificar l'activitat econòmica general per a atendre les necessitats col·lectives, equilibrar i harmonitzar el desenvolupament regional i sectorial i estimular el creixement de la renda i de la riquesa i la distribució més justa d'aquesta darrera.

2. El Govern elaborarà els projectes de planificació d'acord amb les previsions que li siguin subministrades per les Comunitats Autònomes i l'assessorament i la col·laboració dels sindicats i de les altres organitzacions professionals, empresarials i econòmiques. Amb aquesta finalitat es constituirà un Consell, la composició i les funcions del qual desenvoluparà una llei.

Article 132

1. La llei regularà el règim jurídic dels béns de domini públic i dels comunals inspirant-se en els principis d'inalienabilitat, imprescriptibilitat i inembargabilitat, i també en regularà la desafectació.
2. Són béns de domini públic estatal els que la llei determini i, en qualsevol cas, la zona maritimoterrestre, les platges, la mar territorial i els recursos naturals de la zona econòmica i de la plataforma continental.
3. Seran regulats per llei el Patrimoni de l'Estat i el Patrimoni Nacional, i l'administració, defensa i conservació d'aquests.

Article 133

1. La potestat originària per a establir els tributs correspon exclusivament a l'Estat mitjançant una llei.
2. Les Comunitats Autònomes i les Corporacions locals podran establir i exigir tributs, d'acord amb la Constitució i les lleis.
3. Qualsevol benefici fiscal que afecti els tributs de l'Estat haurà d'establir-se en virtut d'una llei.
4. Les administracions públiques solament podran contreure obligacions financeres i fer despeses d'acord amb les lleis.

Article 134

1. Correspon al Govern d'elaborar els Pressupostos Generals de l'Estat, i a les Corts Generals d'examinar-los, esmenar-los i aprovarlos.
2. Els Pressupostos Generals de l'Estat tindran caràcter anual, inclouran la totalitat de les despeses i els ingressos del sector públic estatal i s'hi consignarà l'import dels beneficis fiscals que afectin els tributs de l'Estat.
3. El Govern tindrà l'obligació de presentar davant el Congrés dels Diputats els Pressupostos Generals, tres mesos abans, com a mínim, que expirin els de l'any anterior.
4. Si la llei de Pressupostos no s'aprova abans del primer dia de l'exercici econòmic corresponent, els Pressupostos de l'exercici anterior restaran prorrogats automàticament fins que s'aprovin els nous.
5. Havent estat aprovats els Pressupostos Generals de l'Estat, el Govern podrà presentar projectes de llei que impliquin l'augment de la despesa pública o la disminució dels ingressos corresponents al mateix exercici pressupostari.
6. Tota proposició o esmena que suposi un augment dels crèdits o una disminució dels ingressos pressupostaris requerirà la conformitat del Govern per tal de ser tramitada.
7. La llei de Pressupostos no pot crear tributs. Podrà modificar-los si una llei tributària substantiva ho preveu.

Article 135

1. Totes les administracions públiques adequaran les seves actuacions al principi d'estabilitat pressupostària.

2. L'Estat i les comunitats autònomes no podran incórrer en un dèficit estructural que superi els marges establerts, si s'escau, per la Unió Europea per als seus Estats membres.

Una llei orgànica fixarà el dèficit estructural màxim permès a l'Estat i a les comunitats autònomes, en relació amb el seu producte interior brut. Les entitats locals hauran de presentar equilibri pressupostari.

3. L'Estat i les comunitats autònomes hauran d'estar autoritzats per llei per emetre deute públic o contraure crèdit.

Els crèdits per satisfer els interessos i el capital del deute públic de les administracions s'entendran sempre inclosos en l'estat de despeses dels seus pressupostos i el seu pagament gaudirà de prioritat absoluta. Aquests crèdits no podran ser objecte d'esmena o modificació, mentre s'ajustin a les condicions de la llei d'emissió.

El volum de deute públic del conjunt de les administracions públiques en relació amb el producte interior brut de l'Estat no podrà superar el valor de referència establert en el Tractat de Funcionament de la Unió Europea.

4. Els límits de dèficit estructural i de volum de deute públic només podran superarse en cas de catàstrofes naturals, recessió econòmica o situacions d'emergència extraordinària que escapin al control de l'Estat i perjudiquin considerablement la situació financera o la sostenibilitat econòmica o social de l'Estat, apreciades per la majoria absoluta dels membres del Congrés dels Diputats.

5. Una llei orgànica desenvoluparà els principis a què es refereix aquest article, així com la participació, en els procediments respectius, dels òrgans de coordinació institucional entre les administracions públiques en matèria de política fiscal i financera. En tot cas, regularà:

a) La distribució dels límits de dèficit i el deute entre les diferents administracions públiques, els supòsits excepcionals de superació d'aquests i la manera i el termini de correcció de les desviacions que sobre l'un i l'altre puguin produir-se.

b) La metodologia i el procediment per al càlcul del dèficit estructural.

c) La responsabilitat de cada administració pública en cas d'incompliment dels objectius d'estabilitat pressupostària.

6. Les comunitats autònomes, d'acord amb els seus respectius estatuts i dins dels límits a què es refereix aquest article, adoptaran les disposicions que calguin per a l'aplicació efectiva del principi d'estabilitat en les seves normes i decisions pressupostàries.

Article 136

1. El Tribunal de Comptes és l'òrgan fiscalitzador suprem dels comptes i de la gestió econòmica de l'Estat, i, alhora, del sector públic.

Dependrà directament de les Corts Generals i exercirà les seves funcions per delegació d'elles en l'examen i la comprovació del Compte General de l'Estat.

2. Els Comptes de l'Estat i del sector públic estatal seran retuts al Tribunal de Comptes, el qual els censurarà.

El Tribunal de Comptes, sens perjudici de la seva jurisdicció, trametrà a les Corts Generals un informe anual en què, sempre que sigui procedent, comunicarà les infraccions o les responsabilitats en què, segons el seu judici, s'hagi incorregut.

3. Els membres del Tribunal de Comptes gaudiran de la mateixa independència i inamovibilitat i restaran sotmesos a les mateixes incompatibilitats que els Jutges.

4. Una llei orgànica regularà la composició, l'organització i les funcions del Tribunal de Comptes.

Títol VIII

De l'organització territorial de l'Estat

Capítol I

Principis generals

Article 137

L'Estat s'organitza territorialment en municipis, en províncies i en les Comunitats Autònomes que es constitueixin. Totes aquestes entitats gaudeixen d'autonomia per a la gestió dels interessos respectius.

Article 138

1. L'Estat garanteix la realització efectiva del principi de solidaritat consagrat en l'article 2 de la Constitució, vetllant per l'establiment d'un equilibri econòmic adequat i just entre les diverses parts del territori espanyol, i atenent assenyaladament les circumstàncies del fet insular.

2. Les diferències entre els Estatuts de les diverses Comunitats Autònomes no podran implicar en cap cas privilegis econòmics o socials.

Article 139

1. Tots els espanyols tenen els mateixos drets i les mateixes obligacions en qualsevol part del territori de l'Estat.

2. Cap autoritat podrà adoptar mesures que directament o indirectament obstaculitzin la llibertat de circulació i d'establiment de les persones i la lliure circulació de béns per tot el territori espanyol.

Capítol II

De l'Administració local

Article 140

La Constitució garanteix l'autonomia dels municipis, els quals gaudiran de personalitat jurídica plena. El govern i l'administració municipal corresponen als respectius ajuntaments, integrats pels batlles i els regidors. Els regidors seran elegits pels veïns del municipi mitjançant sufragi universal igual, lliure, directe i secret, en la forma establerta per la llei. Els batlles seran elegits pels regidors o pels veïns. La llei regularà les condicions en què sigui procedent el règim de consell obert.

Article 141

1. La província és una entitat local amb personalitat jurídica pròpia, determinada per l'agrupació de municipis i la divisió territorial per al compliment de les activitats de l'Estat. Qualsevol alteració dels límits provincials haurà de ser aprovada per les Corts Generals per mitjà d'una llei orgànica.
2. El govern i l'administració autònoma de les províncies seran encomanats a Diputacions o altres Corporacions de caràcter representatiu.
3. Es podran crear agrupacions de municipis diferents de la província.
4. En els arxipèlags, les illes tindran, a més, administració pròpia en forma de Cabildos o Consells.

Article 142

Les Hisendes locals hauran de disposar dels mitjans suficients per a l'exercici de les funcions que la llei atribueix a les Corporacions respectives, i es nodriran fonamentalment de tributs propis i de la participació en els de l'Estat i en els de les Comunitats Autònomes.

Capítol III

De les Comunitats Autònomes

Article 143

1. En l'exercici del dret a l'autonomia reconegut en l'article 2 de la Constitució, les províncies limítrofes que tinguin característiques històriques, culturals i econòmiques comunes, els territoris insulars i les províncies d'entitat regional històrica podran accedir a l'autogovern i constituir-se en Comunitats Autònomes d'acord amb el que preveuen aquest Títol i els Estatuts respectius.
2. La iniciativa del procés autonòmic correspon a totes les Diputacions interessades o a l'òrgan interinsular corresponent, i als dos terços dels municipis la població dels quals representi, com a mínim, la majoria del cens electoral de cada província o de cada illa. Aquests requisits hauran d'acomplir-se dins el termini de sis mesos d'ençà del primer acord respecte d'això adoptat per alguna de les Corporacions locals interessades.
3. La iniciativa, en el cas de no reeixir, només podrà repetir-se al cap de cinc anys.

Article 144

Per motiu d'interès nacional, i mitjançant una llei orgànica, les Corts Generals podran:

- a) Autoritzar la constitució d'una comunitat autònoma quan el seu àmbit territorial no superi el d'una província i no reuneixi les condicions de l'apartat 1 de l'article 143.
- b) Autoritzar o acordar, en el seu cas, un estatut d'autonomia a territoris que no es trobin integrats en l'organització provincial.
- c) Substituir la iniciativa de les Corporacions locals a què es refereix l'apartat 2 de l'article 143.

Article 145

1. En cap cas s'admetrà la federació de Comunitats Autònomes.
2. Els Estatuts podran preveure els supòsits, requisits i termes en què les Comunitats Autònomes podran celebrar convenis entre elles per tal de gestionar i prestar serveis que els siguin propis, i també

el caràcter i els efectes de la corresponent comunicació a les Corts Generals. En els altres supòsits, els acords de cooperació entre les Comunitats Autònomes requeriran l'autorització de les Corts Generals.

Article 146

El projecte d'Estatut serà elaborat per una assemblea composta pels membres de la Diputació o l'òrgan interinsular de les províncies afectades i pels Diputats i els Senadors que n'hagin estat elegits, i serà elevat a les Corts Generals, les quals li donaran tramitació de llei.

Article 147

1. Dins els termes de la present Constitució, els Estatuts seran la norma institucional bàsica de cada Comunitat Autònoma, i l'Estat els reconeixerà i els empararà com a part integrant del seu ordenament jurídic.
2. Els Estatuts d'autonomia hauran de contenir:
  - a) La denominació de la Comunitat que es correspongui millor a la seva identitat històrica.
  - b) La delimitació del territori.
  - c) La denominació, l'organització i la seu de les institucions autònomes pròpies.
  - d) Les competències assumides dins el marc establert en la Constitució i les bases per al traspàs dels serveis corresponents.
3. La reforma dels Estatuts s'ajustarà al procediment que ells mateixos estableixin i requerirà, en qualsevol cas, l'aprovació de les Corts Generals per llei orgànica.

Article 148

1. Les Comunitats Autònomes podran assumir competències en les matèries següents:
  - 1a Organització de les seves institucions d'autogovern.
  - 2a Les alteracions dels termes municipals compresos en el seu territori i, en general, les funcions que corresponguin a l'Administració de l'Estat sobre les Corporacions locals, la transferència de les quals autoritzi la legislació sobre règim local.
  - 3a Ordenació del territori, urbanisme i habitatge.
  - 4a Les obres públiques d'interès per a la Comunitat Autònoma dins el seu territori.
  - 5a Els ferrocarrils i les carreteres l'itinerari dels quals transcorri íntegrament dins el territori de la Comunitat Autònoma i, de la mateixa manera, el transport fet per aquests mitjans o per cable.
  - 6a Els ports de refugi, els ports i els aeroports esportius i, en general, els que no compleixin activitats comercials.
  - 7a L'agricultura i la ramaderia, d'acord amb l'ordenació general de l'economia.
  - 8a Els monts i els aprofitaments forestals.
  - 9a La gestió en matèria de protecció del medi ambient.
  - 10a Els projectes, la construcció i l'explotació dels aprofitaments hidràulics, canals i regatges d'interès per a la Comunitat Autònoma; les aigües minerals i les termals.
  - 11a La pesca en aigües interiors, el marisqueig i l'aqüicultura, la caça i la pesca fluvial.
  - 12a Fires interiors.

13a El foment del desenvolupament econòmic de la Comunitat Autònoma dins els objectius marcats per la política econòmica nacional.

14a L'artesanía.

15a Els museus, les biblioteques i els conservatoris de música d'interès per a la Comunitat Autònoma.

16a El patrimoni monumental d'interès per a la Comunitat Autònoma.

17a El foment de la cultura, de la investigació i, en el seu cas, de l'ensenyament de la llengua de la Comunitat Autònoma.

18a La promoció i l'ordenació del turisme dins el seu àmbit territorial.

19a Promoció de l'esport i la utilització adequada del lleure.

20a Assistència social.

21a Sanitat i higiene.

22a La vigilància i la protecció dels seus edificis i de les seves instal·lacions. La coordinació i altres facultats en relació amb les policies locals en els termes que estableixi una llei orgànica.

2. Havent transcorregut cinc anys, i mitjançant la reforma dels seus Estatuts, les Comunitats Autònomes podran ampliar successivament les seves competències dins el marc establert per l'article 149.

Article 149

1. L'Estat té competència exclusiva sobre les matèries següents:

1a La regulació de les condicions bàsiques que garanteixin la igualtat de tots els espanyols en l'exercici dels drets i en el compliment dels deures constitucionals.

2a Nacionalitat, immigració, emigració, estrangeria i dret d'asil.

3a Relacions internacionals.

4a Defensa i Forces Armades.

5a Administració de Justícia.

6a Legislació mercantil, penal i penitenciària; legislació processal, sens perjudici de les especialitats que en aquest ordre es deriven necessàriament de les particularitats del dret substantiu de les Comunitats Autònomes.

7a Legislació laboral; sens perjudici que sigui executada pels òrgans de les Comunitats Autònomes.

8a Legislació civil, sens perjudici de la conservació, modificació i desenvolupament per part de les Comunitats Autònomes dels drets civils, forals o especials allà on n'hi hagi. En qualsevol cas, les regles relatives a l'aplicació i a l'eficàcia de les normes jurídiques, relacions juridicocivils relatives a les formes de matrimoni, ordenació dels registres i instruments públics, bases de les obligacions contractuals, normes per a resoldre els conflictes de lleis i determinació de les fonts del Dret, d'acord, en aquest darrer cas, amb les normes del dret foral o especial.

9a Legislació sobre propietat intel·lectual i industrial.

10a Règim duaner i aranzelari; comerç exterior.

11a Sistema monetari: divises, canvi i convertibilitat; bases de l'ordenació del crèdit, banca i assegurances.

12a Legislació sobre pesos i mesures, determinació de l'hora oficial.

13a Bases i coordinació de la planificació general de l'activitat econòmica.

14a Hisenda general i Deute de l'Estat.

15a Foment i coordinació general de la investigació científica i tècnica.

16a Sanitat exterior. Bases i coordinació general de la sanitat. Legislació sobre productes farmacèutics.

17a Legislació bàsica i règim econòmic de la Seguretat Social, sens perjudici que les Comunitats Autònomes n'executin els serveis.

18a Les bases del règim jurídic de les Administracions Públiques i del règim estatutari dels seus funcionaris, les quals garantiran, en qualsevol cas, als administrats un tractament comú davant aquelles; el procediment administratiu comú, sens perjudici de les especialitats derivades de l'organització pròpia de les Comunitats Autònomes; legislació sobre expropiació forçosa; legislació bàsica sobre contractes i concessions administratives i el sistema de responsabilitat de totes les administracions públiques.

19a Pesca marítima, sens perjudici de les competències que s'atribueixin a les Comunitats Autònomes en l'ordenació d'aquest sector.

20a Marina mercant i abanderament de vaixells; il·luminació de costes i senyals marítims; ports d'interès general; aeroports d'interès general; control de l'espai aeri, trànsit i transport aeri; servei meteorològic i matriculació d'aeronaus.

21a Ferrocarrils i transports terrestres que circulin dins els territoris de més d'una comunitat autònoma; règim general de comunicacions; trànsit i circulació de vehicles de motor; correus i telecomunicacions; cables aeris, submarins i radiocomunicació.

22a La legislació, ordenació i concessió de recursos i aprofitaments hidràulics si les aigües passen per més d'una Comunitat Autònoma, i l'autorització de les instal·lacions elèctriques si l'aprofitament afecta una altra Comunitat o si l'energia és transportada fora del seu àmbit territorial.

23a Legislació bàsica sobre protecció del medi ambient, sens perjudici de les facultats de les Comunitats Autònomes per a l'establiment de normes addicionals de protecció. La legislació bàsica sobre monts, aprofitaments forestals i vies ramaderes.

24a Obres públiques d'interès general o la realització de les quals afecti més d'una Comunitat Autònoma.

25a Bases del règim miner i energètic.

26a Règim de producció, comerç, tinença i ús d'armes i d'explosius.

27a Normes bàsiques del règim de premsa, ràdio i televisió, i, en general, de tots els mitjans de comunicació social, sens perjudici de les facultats de desenvolupament i execució que corresponguin a les Comunitats Autònomes.

28a Defensa del patrimoni cultural, artístic i monumental espanyol contra l'exportació i l'espoliació; museus, biblioteques i arxius de titularitat estatal, sens perjudici que les Comunitats Autònomes n'exerceixin la gestió.

29a Seguretat pública, sens perjudici que les Comunitats Autònomes puguin crear policies en la forma que els respectius Estatuts estableixin dins el marc del que disposi una llei orgànica.

30a Regulació de les condicions d'obtenció, expedició i homologació de títols acadèmics i professionals, i normes bàsiques per al desenvolupament de l'article 27 de la Constitució, a fi de garantir el compliment de les obligacions dels poders públics en aquesta matèria.

31a Estadística per a finalitats estatals.

32a Autorització per a la convocatòria de consultes populars per via de referèndum.

2. Sens perjudici de les competències que podran assumir les Comunitats Autònomes, l'Estat considerarà el servei de la cultura com a un deure i una atribució essencial i facilitarà la comunicació cultural entre les Comunitats Autònomes d'acord amb elles.

3. Les matèries no atribuïdes expressament a l'Estat per aquesta Constitució podran correspondre a les Comunitats Autònomes en virtut dels Estatuts respectius. La competència sobre les matèries que no hagin estat assumides pels Estatuts d'Autonomia correspondrà a l'Estat, les normes del qual prevaldran, en cas de conflicte, sobre les de les Comunitats Autònomes en tot allò que no hagi estat atribuït a la competència exclusiva d'aquestes darreres. En qualsevol cas, el Dret estatal serà supletori del Dret de les Comunitats Autònomes.

Article 150

1. Les Corts Generals, en matèries de competència estatal, podran atribuir a totes o a algunes de les Comunitats Autònomes la facultat de dictar, per a elles mateixes, normes legislatives dins del marc dels principis, bases i directrius fixats per una llei estatal. Sens perjudici de la competència dels Tribunals, dins cada llei marc s'establirà la modalitat del control de les Corts Generals sobre aquestes normes legislatives de les Comunitats Autònomes.

2. L'Estat podrà transferir o delegar a les Comunitats Autònomes, mitjançant una llei orgànica, facultats corresponents a una matèria de titularitat estatal que per la seva naturalesa siguin susceptibles de transferència o de delegació. La llei preveurà en cada cas la transferència corresponent de mitjans financers i també les formes de control que l'Estat es reservi.

3. L'Estat podrà dictar lleis que estableixin els principis necessaris per a harmonitzar les disposicions normatives de les Comunitats Autònomes, fins i tot en el cas de matèries atribuïdes a la seva competència, sempre que ho demani l'interès general. Correspon a les Corts Generals d'apreciar l'existència d'aquesta necessitat, per majoria absoluta de cada Cambra.

Article 151

1. No caldrà deixar transcorrer el termini de cinc anys a què es refereix l'apartat 2 de l'article 148 en cas que, dins el termini que estableix l'article 143.2, acordin la iniciativa del procés autonòmic, a més de les diputacions o els òrgans interinsulars corresponents, les tres quartes parts dels municipis de cadascuna de les províncies afectades, les quals representin, com a mínim, la majoria del cens electoral de cadascuna i aquesta iniciativa sigui ratificada mitjançant un referèndum pel vot afirmatiu de la majoria absoluta dels electors de cada província en els termes que estableixi una llei orgànica.

2. En el supòsit previst per l'apartat anterior, el procediment per elaborar l'Estatut serà el següent:

1r El Govern convocarà tots els Diputats i Senadors elegits en les circumscripcions compreses dins l'àmbit territorial que pretengui accedir a l'autogovern per tal que es constitueixin en Assemblea, amb l'única finalitat d'elaborar el projecte d'Estatut d'autonomia corresponent, mitjançant l'acord de la majoria absoluta dels seus membres.

2n Una vegada l'Assemblea de Parlamentaris hagi aprovat el projecte d'Estatut, aquest serà tramès a la Comissió Constitucional del Congrés, la qual, dins el termini de dos mesos, l'examinarà amb el concurs i

l'assistència d'una delegació de l'Assemblea proposant per tal de determinar-ne de comú acord la formulació definitiva.

3r Si s'arribava a un acord, el text que en resultés serà sotmès al referèndum del cos electoral de les províncies compreses dins l'àmbit territorial de l'Estatut projectat.

4t Si el projecte d'Estatut és aprovat a cada província per la majoria dels vots emesos vàlidament, serà elevat a les Corts Generals. Els Plens de totes dues Cambres decidiran sobre el text per mitjà d'un vot de ratificació. Havent estat aprovat l'Estatut, el Rei el sancionarà i el promulgarà com a llei.

5è Si no s'arribava a l'acord a què es refereix l'apartat 2n d'aquest número, les Corts Generals donaran al projecte d'Estatut la tramitació de projecte de llei. El text que aquestes aprovin serà sotmès al referèndum del cos electoral de les províncies compreses dins l'àmbit territorial de l'Estatut projectat. Si fos aprovat per la majoria dels vots emesos vàlidament a cada província, la promulgació serà feta en els termes del paràgraf anterior.

3. En els casos previstos pels paràgrafs 4t i 5è de l'apartat anterior, la manca d'aprovació del projecte d'Estatut per part d'una província o més no impedirà la constitució de la Comunitat Autònoma projectada per part de les altres en la forma que estableixi la llei orgànica prevista per l'apartat 1 d'aquest article.

Article 152

1. En els Estatuts aprovats pel procediment a què es refereix l'article anterior, l'organització institucional autonòmica es basarà en una Assemblea Legislativa elegida per sufragi universal d'acord amb un sistema de representació proporcional que asseguri també la representació de les diverses zones del territori; un Consell de Govern amb funcions executives i administratives, i un President, elegit per l'Assemblea entre els seus membres i nomenat pel Rei, al qual corresponen la direcció del Consell de Govern, la suprema representació de la Comunitat respectiva i l'ordinària de l'Estat dins d'aquella. El President i els membres del Consell de Govern seran responsables políticament davant l'Assemblea. Un Tribunal Superior de Justícia, sens perjudici de la jurisdicció que correspon al Tribunal Suprem, culminarà l'organització judicial dins l'àmbit territorial de la Comunitat Autònoma. En els Estatuts de les Comunitats Autònomes podran establir-se els supòsits i les formes de participació d'aquelles en l'organització de les demarcacions judicials del territori. Tot això de conformitat amb el que preveu la Llei orgànica del Poder Judicial i dins la unitat i la independència pròpies d'aquest darrer.

Sens perjudici del que disposa l'article 123, les successives instàncies processals, en el seu cas, s'esgotaran davant òrgans judicials radicats en el mateix territori de la Comunitat Autònoma en què estigui l'òrgan competent en primera instància.

2. Una vegada hagin estat sancionats i promulgats els respectius Estatuts, només podran ser modificats mitjançant els procediments que ells mateixos estableixin i mitjançant referèndum entre els electors inscrits en els censos corresponents.

3. Els Estatuts podran establir circumscripcions territorials pròpies que gaudiran de plena personalitat jurídica mitjançant l'agrupació de municipis limítrofs.

Article 153

El control de l'activitat dels òrgans de les Comunitats Autònomes serà exercit:

- a) Pel Tribunal Constitucional en allò que es refereixi a la constitucionalitat de les seves disposicions normatives amb força de llei.
- b) Pel Govern, previ dictamen del Consell d'Estat, en allò que pertorqui a l'exercici de funcions delegades a què es refereix l'apartat 2 de l'article 150.
- c) Per la jurisdicció contenciosa administrativa en allò que es refereixi a l'administració autònoma i a les seves normes reglamentàries.
- d) Pel Tribunal de Comptes en els aspectes econòmics i pressupostaris.

Article 154

Un Delegat nomenat pel Govern dirigirà l'Administració de l'Estat en el territori de la Comunitat Autònoma i la coordinarà, si és procedent, amb l'Administració pròpia de la Comunitat.

Article 155

1. Si una Comunitat Autònoma no complia les obligacions que la Constitució o altres lleis li imposin, o actuava de forma que atemptés greument contra l'interès general d'Espanya, el Govern, previ requeriment fet al President de la Comunitat Autònoma i en el cas de no ser atès, amb l'aprovació per majoria absoluta del Senat, podrà adoptar les mesures necessàries per tal d'obligar-la al compliment forçós de les dites obligacions o per tal de protegir l'interès general esmentat.
2. Per a l'execució de les mesures previstes a l'apartat anterior, el Govern podrà donar instruccions a totes les autoritats de les Comunitats Autònomes.

Article 156

1. Les Comunitats Autònomes gaudiran d'autonomia financera per a acomplir i exercir les seves competències d'acord amb els principis de coordinació amb la Hisenda estatal i de solidaritat entre tots els espanyols.
2. Les Comunitats Autònomes podran actuar com a delegats o col·laboradors de l'Estat en la tasca de recaptació, gestió i liquidació dels recursos tributaris d'aquest, d'acord amb les lleis i els Estatuts.

Article 157

1. Els recursos de les Comunitats Autònomes seran constituïts per:
  - a) Impostos cedits totalment o parcialment per l'Estat; recàrrecs sobre impostos estatals i altres participacions en els ingressos de l'Estat.
  - b) Els seus propis impostos, taxes i contribucions especials.
  - c) Transferències d'un Fons de Compensació Interterritorial i altres assignacions a càrrec dels Pressupostos Generals de l'Estat.
  - d) Rendiments procedents del seu patrimoni i ingressos de dret privat.
  - e) El producte de les operacions de crèdit.
2. Les Comunitats Autònomes no podran adoptar en cap cas mesures tributàries sobre béns situats fora del seu territori o que constitueixin un obstacle per a la lliure circulació de mercaderies o de serveis.

3. L'exercici de les competències financeres enumerades en l'anterior apartat 1, les normes per a resoldre els conflictes que poguessin sorgir i les possibles formes de col·laboració financera entre les Comunitats Autònomes i l'Estat podran ser regulats per mitjà d'una llei orgànica.

Article 158

1. En els Pressupostos Generals de l'Estat es podrà establir una assignació a les Comunitats Autònomes en funció del volum dels ser-veis i de les activitats estatals que hagin assumit i de la garantia d'un nivell mínim en la prestació dels serveis públics fonamentals en tot el territori espanyol.
2. Per tal de corregir desequilibris econòmics interterritorials i fer efectiu el principi de solidaritat es constituirà un Fons de Compensació destinat a despeses d'inversió, els recursos del qual seran distribuïts per les Corts Generals entre les Comunitats Autònomes i les províncies, en el seu cas.

Títol IX

Del Tribunal Constitucional

Article 159

1. El Tribunal Constitucional es compon de 12 membres nomenats pel Rei; dels quals, quatre a proposta del Congrés, per majoria de les tres cinquenes parts dels seus membres; quatre a proposta del Senat, amb idèntica majoria; dos a proposta del Govern, i dos a pro-posita del Consell General del Poder Judicial.
2. Els membres del Tribunal Constitucional hauran de ser nomenats entre Magistrats i Fiscals, professors d'Universitat, funcionaris públics i advocats, tots ells juristes de competència reconeguda amb més de quinze anys d'exercici professional.
3. El període de designació dels membres del Tribunal Constitucional tindrà una durada de nou anys i es renovaran per terços cada tres anys.
4. La condició de membre del Tribunal Constitucional és incompatible: amb qualsevol mandat representatiu; amb els càrrecs polítics o administratius; amb l'exercici de funcions directives en un partit polític o en un sindicat i amb l'ocupació al seu servei; amb l'exercici de les carreres judicial i fiscal, i amb qualsevol activitat professional o mercantil.
Altrament, els membres del Tribunal Constitucional tindran les incompatibilitats pròpies dels membres del Poder Judicial.
5. Els membres del Tribunal Constitucional seran independents i inamovibles en l'exercici del seu mandat.

Article 160

El President del Tribunal Constitucional serà nomenat entre els membres d'aquest pel Rei, a proposta del mateix Tribunal en ple i per a un període de tres anys.

Article 161

1. El Tribunal Constitucional té jurisdicció en tot el territori espanyol i és competent per a conèixer:
  - a) Del recurs d'inconstitucionalitat contra lleis i disposicions normatives amb força de llei. La declaració

d'inconstitucionalitat d'una norma jurídica amb rang de llei, interpretada per la jurisprudència, afectarà aquesta, però la sentència o les sentències que n'hagin recaigut no perdran el valor de cosa jutjada.

b) Del recurs d'empara per violació dels drets i de les llibertats continguts en l'article 53.2 d'aquesta Constitució, en els casos i formes que la llei estableixi.

c) Dels conflictes de competència entre l'Estat i les Comunitats Autònomes o dels de les Comunitats Autònomes entre elles.

d) De les altres matèries que li atribueixin la Constitució o les lleis orgàniques.

2. El Govern podrà impugnar davant el Tribunal Constitucional les disposicions i resolucions adoptades pels òrgans de les Comunitats Autònomes. La impugnació provocarà la suspensió de la disposició o de la resolució recorreguda, però el Tribunal, en el seu cas, haurà de ratificar-la o alçar-la en un termini no superior als cinc mesos.

Article 162

1. Tenen legitimitat:

a) Per a interposar el recurs d'inconstitucionalitat, el President del Govern, el Defensor del Poble, cinquanta Diputats, cinquanta Senadors, els òrgans col·legiats executius de les Comunitats Autònomes i, en el seu cas, les seves Assembles.

b) Per interposar el recurs d'empara, tota persona natural o jurídica que invoqui un interès legítim, a més del Defensor del Poble i del Ministeri Fiscal.

2. En els altres casos, la llei orgànica determinarà les persones i els òrgans legitimats.

Article 163

Quan en algun procés, un òrgan judicial consideri que una norma amb rang de llei, aplicable al cas, de la validesa de la qual depengui la decisió, pugui ser contrària a la Constitució, plantejarà la qüestió davant el Tribunal Constitucional en els supòsits, en la forma i amb els efectes que la llei estableixi, que en cap cas seran suspensius.

Article 164

1. Les sentències del Tribunal Constitucional es publicaran en el Butlletí Oficial de l'Estat amb els vots particulars, si n'hi hagués. Tenen el valor de cosa jutjada a partir de l'endemà d'haver estat publicades i no poden ser objecte de recurs en contra. Aquelles que declarin la inconstitucionalitat d'una llei o d'una norma amb força de llei i totes aquelles que no es limitin a l'estimació subjectiva d'un dret, tenen plens efectes davant tothom.

2. Llevat que en la decisió es disposi una altra cosa, subsistirà la vigència de la llei en la part no afectada per la inconstitucionalitat.

Article 165

Una llei orgànica regularà el funcionament del Tribunal Constitucional, l'estatut dels seus membres, el procediment davant aquell i les condicions per a l'exercici de les accions.

Títol X

De la reforma constitucional

Article 166

La iniciativa de reforma constitucional s'exercirà en els termes previstos en els apartats 1 i 2 de l'article 87.

Article 167

1. Els projectes de reforma constitucional hauran de ser aprovats per una majoria de les tres cinquenes parts de cada una de les Cambres. Si no hi hagués acord entre totes dues, s'intentarà obtenir-lo mitjançant la creació d'una comissió de composició paritària de Diputats i Senadors que presentarà un text que serà votat pel Congrés i pel Senat.
2. En cas de no aconseguir-se l'aprovació mitjançant el procediment de l'apartat anterior, i sempre que el text hagués obtingut el vot favorable de la majoria absoluta del Senat, el Congrés, per majoria de les dues terceres parts, podrà aprovar la reforma.
3. Una vegada hagi estat aprovada la reforma per les Corts Generals, serà sotmesa a referèndum per tal de ser ratificada, sempre que ho demani una dècima part dels membres de qualsevol de les Cambres, dins dels quinze dies següents al de l'aprovació.

Article 168

1. Si es proposava la revisió total de la Constitució o una de parcial que afectés el Títol Preliminar, el Capítol II, Secció 1a del Títol I, o el Títol II, es procedirà a l'aprovació del principi per majoria dels dos terços de cada Cambra, i a la dissolució immediata de les Corts.
2. Les Cambres elegides hauran de ratificar la decisió i procedir a l'estudi del nou text constitucional, que haurà de ser aprovat per majoria dels dos terços de les dues Cambres.
3. Aprovada la reforma per les Corts Generals, se sotmetrà a referèndum per a la seva ratificació.

Article 169

No podrà iniciar-se la reforma constitucional en temps de guerra o de vigència d'algun dels estats previstos en l'article 116.

Disposicions addicionals

Disposició addicional Primera

La Constitució empara i respecta els drets històrics dels territoris forals.

L'actualització general del dit règim foral es durà a terme, en el seu cas, dins el marc de la Constitució i dels Estatuts d'autonomia.

Disposició addicional Segona

La declaració de majoria d'edat que conté l'article 12 d'aquesta Constitució no perjudica les situacions emparades pels drets forals en l'àmbit del dret privat.

Disposició addicional Tercera

La modificació del règim econòmic i fiscal de l'arxipèlag canari requerirà un informe previ de la Comunitat Autònoma o, en el seu cas, de l'òrgan provisional autònom.

Disposició addicional Quarta

En les Comunitats Autònomes on tingui la seu més d'una Audiència Territorial, els Estatuts d'Autonomia respectius podran mantenir les que ja hi eren i distribuir les competències entre elles, sempre de conformitat amb el que preveu la Llei orgànica del Poder Judicial i mantenint-ne la unitat i la independència.

Disposicions transitòries

Disposició transitòria Primera

En els territoris dotats d'un règim provisional d'autonomia, els seus òrgans col·legiats superiors, per mitjà d'un acord adoptat per la majoria absoluta dels seus membres, podran substituir la iniciativa que l'apartat 2 de l'article 143 atribueix a les Diputacions Provincials o als òrgans interinsulars corresponents.

Disposició transitòria Segona

Els territoris que en el passat haguessin plebiscitat afirmativament projectes d'Estatut d'Autonomia i en el moment de promulgar aquesta Constitució comptin amb règims provisionals d'autonomia, podran procedir immediatament en la forma prevista per l'apartat 2 de l'article 148, sempre que ho acordin així, per majoria absoluta, els òrgans preautonòmics col·legiats superiors, els quals hauran de comunicar-ho al Govern. El projecte d'Estatut serà elaborat d'acord amb allò que estableix l'article 151, número 2, a convocatòria de l'òrgan col·legiat preautonòmic.

Disposició transitòria Tercera

La iniciativa del procés autonòmic per part de les Corporacions locals o dels seus membres, prevista per l'apartat 2 de l'article 143, s'entén que és diferida, amb tots els seus efectes, fins a la celebració de les primeres eleccions locals sota la vigència de la Constitució.

Disposició transitòria Quarta

1. En el cas de Navarra, i a efectes de la seva incorporació al Consell General Basc o al règim autonòmic basc que el substitueixi, en lloc del que estableix l'article 143 de la Constitució, la iniciativa correspon a l'Òrgan Foral competent, el qual adoptarà la seva decisió per majoria dels membres que el componen. Per tal que la dita iniciativa sigui vàlida, caldrà, a més, que la decisió de l'Òrgan Foral competent sigui ratificada per un referèndum convocat expressament a aquest efecte, i aprovat per majoria dels vots vàlids emesos.

2. Si la iniciativa no reeixís, només es podrà tornar a produir en un altre període de mandat de l'Òrgan Foral competent, i en qualsevol cas, quan hagi transcorregut el termini mínim que estableix l'article 143.

Disposició transitòria Cinquena

Les ciutats de Ceuta i Melilla podran constituir-se en Comunitats Autònomes en el cas que ho decideixin així els seus respectius Ajuntaments, per mitjà d'un acord adoptat per la majoria absoluta dels seus membres i, si ho autoritzen les Corts Generals, mitjançant una llei orgànica, en els termes previstos per l'article 144.

Disposició transitòria Sisena

Si es trameten a la Comissió de Constitució del Congrés diversos projectes d'Estatut, seran dictaminats per l'ordre en què hi haguessin entrat, i el termini de dos mesos a què es refereix l'article 151 començarà a comptar des que la Comissió acabi l'estudi del projecte o projectes de què successivament hagi conegut.

Disposició transitòria Setena

Els organismes provisionals autonòmics es consideraran dissolts en els casos següents:

- a) Una vegada hagin estat constituïts els òrgans que estableixin els Estatuts d'autonomia aprovats conformement a aquesta Constitució.
- b) En el supòsit que la iniciativa del procés autonòmic no arribés a reeixir per tal com no complís els requisits previstos a l'article 143.
- c) Si l'organisme no hagués exercit el dret que li reconeix la disposició transitòria primera dins el termini de tres anys.

Disposició transitòria Vuitena

1. Després de l'entrada en vigor de la present Constitució, les Cambres que l'han aprovat assumiran les funcions i les competències que s'hi assenyalen respectivament per al Congrés i per al Senat, sense que en cap cas el seu mandat s'estengui més enllà del 15 de juny de 1981.

2. A l'efecte del que estableix l'article 99, la promulgació de la Constitució es considera com a supòsit constitucional en el qual és procedent d'aplicar-lo. A aquest efecte, a partir de la dita promulgació s'obrirà un període de trenta dies per a l'aplicació del que disposa el dit article.

Durant aquest període, l'actual President del Govern, que assumirà les funcions i les competències que la Constitució estableix per a aquest càrrec, podrà optar per usar de la facultat que li reconeix l'article 115 o bé donar pas, amb la seva dimissió, a l'aplicació del que estableix l'article 99; en aquest darrer cas restarà en la situació prevista en l'apartat 2 de l'article 101.

3. En cas de dissolució, d'acord amb el que preveu l'article 115 i si no s'hagués produït legalment allò que preveuen els articles 68 i 69, caldrà aplicar a les eleccions les normes vigents anteriorment, amb les úniques excepcions que en allò que fa referència a inelegibilitats i incompatibilitats s'aplicarà directament allò que preveu l'incís segon de la lletra b) de l'apartat 1 de l'article 70 de la Constitució i el que aquesta mateixa disposa respecte a l'edat de votar i el que estableix l'article 69.3.

Disposició transitòria Novena

Als tres anys d'haver estat elegits per primera vegada els membres del Tribunal Constitucional es designarà per sorteig un grup de quatre membres de la mateixa procedència electiva que hagi de cessar

i ser renovat. A aquest únic efecte, es consideraran agrupats com a membres de la mateixa procedència els dos designats a proposta del Govern i els dos que procedeixen de la formulada pel Consell General del Poder Judicial. Després d'un segon període de tres anys es renovarà pel mateix procediment un dels dos grups no afectats pel sorteig anterior. Des d'aquell moment la renovació s'ajustarà al que estableix el número 3 de l'article 159.

Disposició Derogatòria

1. Resta derogada la Llei 1/1977, del 4 de gener, per a la Reforma Política, i, en la mesura que no fossin ja derogades per aquesta Llei, la de Principios del Movimiento Nacional, del 17 de maig de 1958; el Fuero de los Españoles, del 17 de juliol de 1945; el Fuero de Trabajo, del 9 de març de 1938; la Ley Constitutiva de las Cortes, del 17 de juliol de 1942; la Ley de Sucesión en la Jefatura del Estado, del 26 de juliol de 1947, modificades totes per la Llei orgànica de l'Estat, del 10 de gener de 1967 i en els mateixos termes aquesta darrera i la del Referèndum Nacional, del 22 d'octubre de 1945.
2. En la mesura que pogués conservar alguna vigència, es considera derogada definitivament la Llei del 25 d'octubre de 1839 en allò que pogués afectar les províncies d'Àlaba, Guipúscoa i Biscaia. En els mateixos termes es considera derogada definitivament la Llei del 21 de juliol de 1876.
3. Així mateix queden derogades totes les disposicions que s'oposin al que estableix aquesta Constitució.

Disposició Final

Aquesta Constitució entrarà en vigor el mateix dia que en sigui publicat el text oficial al Butlletí Oficial de l'Estat. Serà publicada també en les altres llengües d'Espanya.

Afectacions passives (3)

Article 49 modificat per l'article únic del Reforma de l'article 49 de la Constitució Espanyola, de 17 de febrer de 2024

Article 135 modificat per la Reforma de l'article 135 de la Constitució Espanyola, de 27 de setembre de 2011.

Els límits de dèficit estructural establerts a l'article 135.2 de la Constitució Espanyola entraran en vigor a partir de 2020.

Article 13 Apartat 2 modificat per art. únic de la Reforma de l' article 13, apartat 2, de la Constitució Espanyola, de 17 d' agost de 1992.

Consideracions legals

Els textos consolidats (o versions actualitzades) de les normes que ofereix el Portal Jurídic de Catalunya no tenen caràcter oficial.

Enllaç a aquesta versió

<https://portaljuridic.gencat.cat/ca/document-del-pjur/?documentId=554481&language=ca&validity=2017945&traceability=02>